3 ՄԱՅԻՍ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 80 (2048)

Ազգ

Azg
armenian daily

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Պահանջվում է նախագահի հետ «սերտ աշխատող» վարչապետ

Վարչապետ Արամ Սարգսյանի հեռացումը նախատեսվում էր արդեն մի քանի օր առաջ: Արդյունքում հոկտեմբերի 27-ից հետո, ամենածանր պահին, ստանձնելով վարչապետի պաշտոնը, նա արդեն կատարել էր իր պատմական դերը՝ չթողնել երկրի անկումը մահաբեր խորխորատներ: Այնուհետեւ ակնկալվում էր երիտասարդ վարչապետի... վարչապետ դառնալը, որը տեղի չունեցավ, դժբախտաբար: Նրա ընկերական շրջանակը թույլ չտվեց նրան ինքնուրույն աճ ապրել, կայանալ որպես քաղաքական դեմք: Ոմանք նույնիսկ օգտագործեցին նրա ընկերական պաշտպանությունը հանրապետության նախագահի դեմ բռունցք ցցելու, անգամ նրան պաշտոնանկելու համար: Արդյունք չտվեցին նաեւ հետագայում, կառավարության կազմում նրա կատարած սրբագրումները: Ոչ գաղափարախոսական սկզբունքներով Ազգային ժողովի տարբեր խմբակցություններից ներկայացուցիչներ կառավարության կազմում ընդգրկելու մարտավարությունը չարդարացրեց իրեն, քանզի սակարկությունների արդյունքում չէր ամրագրված, որ տվյալ խմբակցությունները խորհրդարանում թիկունք կկանգնեն կառավարության յուրաքանչյուր քայլին: Սակայն վարչապետին գլխավոր հարվածը, որքան էլ տարօրինակ, հասցրեց խորհրդարանն իր մեծամասնությամբ: Այն մեծամասնությունը, որ կուրծք էր ծեծում, թե վարչապետն իրե՛նն է, իրե՛նն է նաեւ կառավարությունը, տապալեց բաշխիչ ցանցերը սեփականաշնորհելու նույն կառավարության ծրագիրը: Դա արդեն անհեթեթ էր: Դա արդեն անընդունելի էր ցանկացած նախագահի համար, որը չի վայելում կամ չունի խորհրդարանական ի՛ր մեծամասնությունը: Նախագահ-խորհրդարան հարաբերություններում, որտեղ վարչապետին վերապահված էր ուրույն դեր եւ դերակատարություն, Արամ Սարգսյանի ներկայությունը դառնում էր իմաստազուրկ: Հայաստանի նման մի երկրում, որի Սահմանադրությունը գերագույն երեք պաշտոնյաներից պահանջում է, նույնիսկ ակամա իրարով շղթայվածների նման, համագործակցություն, նման վիճակն անհեթեթ էր, եւ նախագահը կատարեց հանգուցալուծումը:

Այնուամենայնիվ, վարչապետ Ա. Սարգսյանին զբաղեցրած պաշտոնից ազատելու մասին Ռ. Քոչարյանի երեկվա հրամանագիրը պայթեց որոտի նման ոչ այնքան կապույտ երկնքում. քաղաքական մթնոլորտն ամպամած է հիմա, դեռեւս չի կատարվել հոկտեմբերի 27-ի սպանդի հետաքննության եզրահանգումը, կրքերը բորբոքված են, իսկ երկրի վիճակը բոլոր առումներով տագնապալի է: Տարբեր ուժեր ինչպե՞ս են ընդունելու այս շրջադարձը, ուրիշներ ինչպե՞ս են օգտվելու անորոշ վիճակից, նախագահը կկարողանա՞ տիրապետել կացությանը: Մանավանդ որ նա երեկ ստորագրել էր եւս մի հրամանագիր, ոչ պակաս ուշագրավ, որը պաշտոնազրկում էր ոչ թե, օրինակ, արտադրական ենթակառուցվածքների գծով նախարար Վահան Շիրխանյանին եւ կամ Անդրանիկ Քոչարյանին, այլեւ պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանին՝ նրա փոխարեն պաշտոնակատար նշանակելով գլխավոր շտաբի պետ, գեներալ-լեյտենանտ Միքայել Հարությունյանին: Իրականում ի՞նչ է տեղի ունեցել բանակում, որին ներկա իրավիճակի շարունակումը սպառնում է փլուզվել, ինչպես ահազանգում էր նախագահը համաքաղաքացիներին ուղղված իր հայտարարության մեջ: Հարցեր, որոնք պատասխանի են սպասում, եւ որոնց պատասխանը կաշխատենք հայթայթել առաջիկայում:

Մինչ այդ, նախագահ Ռ. Քոչարյանը վերոհիշյալ հայտարարության մեջ խոստանում է «նոր կառավարություն ձեւավորելու ուղղությամբ» այսօրվանից խորհրդարանում ներկայացված քաղաքական ուժերի եւ առաջին հերթին խորհրդարանական մեծամասնության հետ քննարկումներ անցկացնել: (Ուշադրություն, ոչ թե նոր վարչապետի թեկնածության հարցը, այլ «նոր կառավարություն ձեւավորելու» խնդիրն է քննարկելու. հավանաբար, ինչպես սիրում է Ռ. Քոչարյանը հաճախ կրկնել, ինքը ոչ մի քայլ չի անում առանց հաջորդ մի քանի քայլերը ճշտելու): Նույն հայտարարությամբ նախագահը հավաստում է խորհրդարանի հետ համագործակցելու իր պատրաստակամության մասին: Սա փո՞րձ է խորհրդարանը սիրաշահելու եւ ոմանց՝ լուծարման հեռանկարից սարսափածներին, հանգստացնելու, թե՞ Ռ. Քոչարյանն այսուհետ փոխելու է իր հայտնի մարտավարական սկզբունքը՝ «խորհրդարանի հետ թող աշխատի կառավարությունը»:

Շուտով կունենանք նոր կառավարություն, նոր վարչապետ եւ, հավանաբար, խորհրդարան-նախագահ նոր հարաբերություններ: Ապագա վարչապետը դատապարտված է լինելու խիստ սերտորեն աշխատել ՀՀ Նախագահի հետ: Իրոք, այդպես է պահանջում Սահմանադրությունը, այդպես է թելադրում արդեն նախկին վարչապետ Արամ Սարգսյանի ու նրա կառավարության փորձը:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Վ. Օսկանյանը ոչ թե հրապարակային, այլ խորհրդապահական պայմաններում է արտահայտվել ներքաղաքական զարգացումների մասին

Երեկվա մեր համարում արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի՝ «Նախագահը մայիսի վերջին կկարողանա օգտվել խորհրդարանը լուծարելու իր սահմանադրական իրավունքից» վերնագրի վերածված հայտարարությունը, ինչպես նախատեսել էինք, քաղաքական շրջանակներում տարբեր մեկնաբանությունների տեղիք տվեց: Իրոք, Վաշինգտոնի ռազմավարական ու միջազգային հետազոտությունների կենտրոնում ներհայաստանյան հնարավոր զարգացումների մասին ՀՀ արտգործնախարարի հայտարարությունները առնվազն տարակուսանքով դիմավորվեցին շատերի կողմից՝ ընդունված չեն արտգործնախարարների հրապարակային ելույթները տվյալ երկրի ներքաղաքական կյանքի մասին, այն էլ օտար միջավայրում:

Սակայն, երեկ մեզ հաջողվեց կապվել վաշինգտոնյան այդ հանդիպման մասնակիցներից մեկի հետ, որը կարեւոր մի քանի ճշտումներ կատարեց հանդիպման գոնե ձեւի մասին: Առաջին՝ հանդիպումը կայացել է ոչ թե օտար, այլ զուտ հայկական, այն էլ խիստ սահմանափակ շրջանակում: Հրավիրվածները բացառապես եղել են ամերիկահայ լոբբիստական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, այն է՝ ՀԲԸՄիությունից, Ամերիկայի հայկական համագումարից, ՀՅԴաշնակցությունից եւ Ռամկավար ազատական կուսակցությունից: Երկրորդ՝ շուրջ երեք ժամ տեւած հանդիպման ընթացքում, ի դեմս Վ. Օսկանյանի, ամենախիստ քննադատությունների է ենթարկվել Հայաստանի իշխանությունները: Սպանություններ, մահափորձ, ներքաղաքական խժդժություններ, կաշառաունություն, տնտեսական անկում եւ արտագաղթ, այս բոլորն անարդյունավետ են դարձնում հօգուտ Հայաստանի լոբբիստական բոլոր աշխատանքները, ամերիկյան քաղաքական շրջանակները, ողջ ամերիկահայությունը մեր լոբբիստներին դեմ են տալիս այդ դաժան իրողությունները: Փաստորեն, արտգործնախարար Վ. Օսկանյանը դրվել է այդ պահին Հայաստանի պետության ու կառավարության ներկայացուցչի պաշտպանվող դիրքում:

Եվ ամենակարեւորը՝ հանդիպման սկզբից մասնակիցների միջեւ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել խորհրդապահ լինելու եւ ելույթներն ու կարծիքները չհրապարակելու մասին:

Մնում է հարց տալ, թե նման պայմանավորվածության դեպքում ինչպես են «Ամերիկայի ձայն» եւ այլ ռադիոկայաններ մեջբերումներ արել հանդիպումից:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իսրայելում 2 րոպեով կանգ է առել «կյանքը»

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 2-ին Իսրայելում նշվում է «Հոլոքոստի նահատակների եւ հերոսների հիշատակի օրը»: Առավոտյան ժամը 10.00-ին երկրի քաղաքներում 2 րոպեով կանգ է առել շարժումը ճանապարհներին ու փողոցներում, հնչել են շչակները, այդ թվում 8 հազար ավտոմեքենաների շչակները: Քաղաքներում ընդհատվել են պարապմունքները ուսումնական հաստատություններում, դադարել է աշխատանքը ձեռնարկություններում, հիմնարկներում, խանութներում: Ամենուր մարդիկ 2 րոպե քար լռություն են պահպանել: Ողջ երկրում շարունակվում են զոհվածների հիշատակին նվիրված արարողությունները:

Նոր պայթյուններ Թեհրանում

ԹԵՀՐԱՆ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թեհրանի ոստիկանության նստավայրում ականանետային ռումբերի պայթյունից վիրավորվել է առնվազն 6 մարդ: Պայթյունի պատասխանատվությունն իր վրա է վերցրել տարագրության մեջ գործող ժողովրդական մոջահեդների ընդդիմադիր խմբավորումը՝ որպես համերաշխության նշան վերջերս կայացած ուսանողական ցույցերին: BBC-ի թղթակիցը նշում է, թե հարձակումը վկայում է, որ խիստ մեծացել է լարվածությունը իրանական հասարակության մեջ, մանավանդ բարեփոխական մամուլի փակման հետեւանքով: Նշվում է, թե Իրանի բարեփոխական շարժումը հազիվ թե ցանկանա համագործակցել իսլամական ռեժիմի դեմ պայքարող մոջահեդների հետ:

ԱՄՆ. Բասաեւը եւ Խաթաբը՝ միջազգային ահաբեկիչներ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Չեչեն դաշտային հրամանատարներ Բասաեւը եւ Խաթաբը դրված են միեւնույն շարքում այնպիսի միջազգային ահաբեկիչների հետ, ինչպիսին Ուսամա բեն Լադենն է: Այդ մասին ասվում է միջազգային ահաբեկչության վերաբերյալ ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի հրապարակած զեկույցում: Զեկույցում նշվում է, որ Բասաեւն ու Խաթաբը ռուսական իշխանությունների կողմից մեղավոր են ճանաչվել Դաղստանում մարտական գործողություններ ծավալելու, ինչպես նաեւ Բույնակսկում, Մոսկվայում եւ Վոլգոդոնսկում անցյալ տարվա աշնանը բնակելի շենքեր պայթեցնելու մեջ:

Զեկույցում նշվում է, որ ռուսական զորքերին դիմադրություն ցույց տվող չեչեն զինյալները «աջակցություն են ստանում Ուսամա բեն Լադենի հետ կապված արտասահմանյան մոջահեդների, ինչպես նաեւ Մերձավոր Արեւելքի, Հարավային եւ Կենտրոնական Ասիայի իսլամական ծայրահեղականների կողմից»:

Պետդեպարտամենտի զեկույցում ամեն տարի հրապարակվում է ամբողջ աշխարհում առավել վտանգավոր ահաբեկչական կազմակերպությունների ցանկը, եւ այս տարի այդ ցուցակում առաջին անգամ մտել է Ուզբեկստանում գործող «Ուզբեկստանի իսլամական շարժում»-ը: Այս շարժումը նպատակ է դրել ստեղծել իսլամական պետություն Ուզբեկստանում եւ մեղադրվում է այդ հանրապետությունում մի շարք ահաբեկչություններ ու մահափորձեր կազմակերպելու մեջ, նշվում է փաստաթղթում:

Ընթացիկ

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Նոր՝ 10-րդ վարչապետի սպասումները խորհրդարանում

Հանրապետության նախագահը երեքշաբթի զատ-զատ հանդիպել է և ՀԺԿ, և ՀՀԿ սերուցքին։ Մենք զրուցեցինք ՀԺԿ քաղաքական խորհրդի անդամ պատգամավորների հետ, որոնք հաստատեցին, որ Ռոբերտ Քոչարյանը դեռևս օր առաջ էր իրենց ծանուցել վարչապետ Արամ Սարգսյանին պաշտոնանկելու որոշման մասին։ Ըստ ՀԺԿ պատգամավորների՝ Ռոբերտ Քոչարյանն այս քայլը պատճառաբանել է վարչապետի կողմից կադրային ոլորտում իր ուղեգծին հետևողականորեն հակադրվելու փաստով։ Ըստ այդմ, Ռ. Քոչարյանը քանիցս առաջարկել է արդեն էքս-վարչապետ Արամ Սարգսյանին պաշտոնանկել պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանին, պետեկամուտների նախարար Սմբատ Այվազյանին, արտադրական ենթակառուցվածքների գործունեությունը համակարգող նախարար Վահան Շիրխանյանին և խորհրդական Անդրանիկ Քոչարյանին։ Արամ Սարգսյանը հրաժարվել է։ Նախագահն ամրապնդել է հիշյալ անձանց քաղաքականությամբ զբաղվելու համար։ Զուգահեռաբար ՀԺԿ-ի նախագահը հավաստել է, որ պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանը բանակի խնդիրներով զբաղվելու փոխարեն անընդմեջ զբաղվել է քաղաքականությամբ։ Նախագահի համբերության բաժակը լցվել է վարչապետի և պաշտպանության նախարարի Մոսկվա կատարած այցից հետո։ Ռ. Քոչարյանը կարծում է, որ վարչապետը գերազանցել է իր սահմանադրական լիազորությունները, ընդսմին, նույն աղբյուրների վկայակոչմամբ, հերքվել է վարչապետի ուղղակի հանդիպման փաստը ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ։ ՀԺԿ քաղխորհուրդը պնդեց, որ իրենք նախագահին զգուշացրել են, որ Արամ Սարգսյանի պաշտոնանկությունը կարող է կապվել հոկտեմբերի 27-ի գործի հետ, իսկ իրենք հաստատակամ են այդ գործի բացահայտման համար պայքարելու։ Ուշագրավ էր նաև Ռ. Քոչարյանին վերագրվող այն բացատրությունը, թե հոկտեմբերի 27-ի նախաքննությունն իրականացնող Գագիկ Ջհանգիրյանը լսումների նախօրեին իրեն է խնդրել նախագահին լսումներին չմասնակցելու որևէ փաստաթուղթ ստորագրել, պատճառաբանելով, թե ավելիք չունի։

«Միասնություն» անվերջ նիստերի տեղատոսում

Նախագահի հրամանագրի հրապարակումից հետո «Միասնության» պատգամավորները դարձյալ հավաքվեցին նիստի, սակայն ՀԺԿ մասնակցությունն այս նիստերին բավականաչափ պասիվ էր, և «Միասնության» աշունը բավականաչափ անձրևոտ։ ԵԿՄ վարչության անդամ պատգամավորներին «Միասնության» հանրապետական թևի մի քանի պատգամավոր անգամ ուղղակի հարցրին՝ «Երկրապահն» ունի՞ վարչապետի իր թեկնածուն։ Որոշ պատգամավորներ վստահ են, որ և «Երկրապահը», և ՀԺԿ-ն ունեն իրենց թեկնածուները, ուստի կատարվելիքը նրանց համար կանխատեսելի է։ ՀԺԿ պատգամավոր Էմմա Խուդաբաշյանն «Ազգին» հայտնեց, որ նախագահն իրենց վստահեցրել է, թե վարչապետը պետք է լինի «Միասնությունից»՝ ՀԺԿ-ից կամ Հանրապետականից, «Երկրապահից»։ Շրջանառության մեջ էր ՀԺԿ նախագահի պաշտոնակատար Ստեփան Դեմիրճյանի թեկնածությունը, սակայն ՀԺԿ պատգամավորները հերքեցին այդ փաստը։ Իբրև նախագահի պաշտպանյալ վկայակոչվում է Արտաշես Թումանյանի թեկնածությունը։ Շրջանառվում են Խոսրով Հարությունյանի, Արտաշես Գեղամյանի, անգամ Հրանտ Վարդանյանի անունները։

ՀԺԿ պատգամավոր Հմայակ Հովհաննիսյանը մեր առաջարկին ի պատասխան՝ առավել իրական համարեց անցումային վարչապետի նշանակումը, քանզի անմիջապես լուծել բոլոր հարցերն անհնար կլինի։ Փորձենք կանխատեսել՝ եթե վարչապետի նոր թեկնածուն հավանության արժանանա ՀԺԿ-ից, ապա ՀԺԿ պատգամավորների, գոնե հիմնական մեծամասնությունը՝ շուրջ 10 մարդ կմիանա «Կայունության» 21 պատգամավորին, նրանց հետ՝ «Օրինաց երկիրը», «Իրավունք և միաբանություն», ՀՅԴ խմբակցությունների որոշ ձայներ, ինչպես անկախ պատգամավորները կկարողանան հավաքել շուրջ 60 ձայն, և կառավարության վերջնական ձևավորումից հետո՝ 20 օրվա ընթացքում նոր՝ 10-րդ վարչապետի և նրա թիմի ծրագիրը վստահության քվե կստանա այս խորհրդարանում։ Այսինքն՝ քաղաքական վերադասավորումներ տեղի կունենան՝ ինչպես 98 թ. փետրվարին, երբ «Հանրապետություն» խմբակցությունը մի գիշերում տրոհվեց, և փոքրիկ կղզյակ կազմող «Երկրապահ» խումբը հենվեց իշխանության կշեռքի նժարի ծանր կողմն անցնող պատգամավորներով։ Նախադեպ կա, և քանզի «Միասնություն» կազմում շատ են հենց այն պատգամավորները, որոնք ժամանակին եղել են նախորդ իշխանության «Հանրապետություն» միավորումից և միայն Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականից հետո են դարձել «Երկրապահ», ապա հնարավոր է, որ բուն հանրապետականներից շատերը կողմ քվեարկեն Ռ. Քոչարյանի առաջադրած կառավարությանը։

Այսօր վերջին հանդիպումը 9-րդ կառավարության հետ

Ըստ Սահմանադրության այսօր տեղի կունենա 9-րդ կառավարության կամ նախարարների պաշտոնակատարների հանդիպումը ԱԺ-ին, որի ընթացքում, եթե խորհրդարանական մեծամասնությունը չօգտվեց հայտարարություններ կատարելու իրավունքից, ապա Ռ. Քոչարյանի մարտավարական հաղթանակը կարելի է համարել երաշխավորված։

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՀՀԿ-ն հավաքո՞ւմ է ճամպրուկները

Երեկ Հանրապետական կուսակցությունը՝ հանձին ԱԺ փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանի, ազատ է արձակել իր հովանավորյալ «Ժամանակ» օրաթերթի աշխատակազմը։ Վերջիններիս համար էլ անակնկալ այս քայլին որպես հիմնավորում են ներկայացրել թերթ հրատարակելու հետ կապված մեծ ծախսերը։ Աշխատակազմն ազատ է արձակվել՝ երբևէ նորից կանչվելու խոստումով, ինչպես նախորդ անգամները։ Այստեղ հետաքրքրականը, սակայն, նման որոշման սրընթաց ընդունումն ու իրագործումն է ՀՀԿ-ի կողմից. այսպիսի քայլը կարող է վկայել միայն, որ կուսակցության դիրքը խորհրդարանում (և ոչ միայն) խախուտ է, և որ հանրապետականները վստահություն չունեն վաղվա օրվա նկատմամբ։ Ամեն դեպքում՝ ԱԺ ներկայիս կազմը շուտով տոնելու է ծննդյան առաջին տարելիցը, որը կարող է և վերջինը դառնալ։ Բնականաբար, նման խառը ժամանակներում թերթ պահելն իրոք ավելորդ շռայլություն [illegible]

Ամենայն դեպս, ցավ ենք զգում, մեր մամուլի ընտանիքի մի անդամ թեկուզ ժամանակավորապես, [illegible] է մտնում, այն էլ մա[illegible] օրվա՝ մայիսի 3-ի նախօրեին։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հաստատվել են առողջապահության և սոցապ նախարարության կառուցվածքն ու կանոնադրությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ՀՀ կառավարության նախագահի որոշմամբ հաստատվել են ՀՀ առողջապահության և սոցիալական ապահովության նախարարության նոր կառուցվածքը և նոր կանոնադրությունը, որոնք մայիսի 2-ին ներկայացվել էին նախարար Արարատ Մկրտչյանի կողմից։ Ներկայումս նախարարության համակարգը, որ կազմավորվել է երկու՝ առողջապահության և սոցիալական ապահովության նախարարություններից, ներառելու է 185 աշխատակիցների։ Հայտնի է նաև, որ որոշմանը համապատասխան, նախարարն ունենալու է հինգ տեղակալներ։

Մեր կողմից նշենք, որ ՀՀ վարչապետ Արամ Սարգսյանի պաշտոնաթողությունը, որ տեղի ունեցավ մայիսի 2-ին, կարող է իր ազդեցությունն ունենալ նոր ձևավորված կառույցի վրա, թեև հիմքեր կան ենթադրելու, որ ներկայիս նախարարը կմնա իր պաշտոնում։

ԼՂՀ-ում լրացուցիչ թոշակ պատերազմի վետերաններին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐՔ։ Ինչպես հաղորդեցին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կենսաթոշակների պետական հիմնադրամում, Համաշխարհային երկրորդ պատերազմում հաղթանակի 55-րդ տարելիցի առթիվ ԼՂՀ խորհրդարանն ընդունել է օրենք «Հայրենական մեծ պատերազմի վետերանների» մասին, որի համաձայն 1941-45 թթ. մարտական գործողությունների անմիջական մասնակիցների համար նշանակվել է լրացուցիչ թոշակ հանրապետությունում սահմանված հիմնական կենսաթոշակի չափով՝ 2860 դրամ, նախատեսվում են նաև արտոնություններ կոմունալ-կենցաղային ծախսերի մասով։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

«Գլխավոր շտաբի գնդապետի գրառումները»

Պատմում է ռազմական լրագրող Վիկտոր Բարանեցը

Վերջերս «Ազգը» անդրադարձել էր այն խնդրին, թե ինչպես է Ադրբեջանի քաղաքական մեքենան, Հայաստանի հակաքարոզչության բացակայության պայմաններում, կարողանում համաշխարհային հանրությանը համոզել, որ մեր երկիրը ագրեսոր է, հայ ազատամարտիկները՝ ահաբեկիչներ, Հայաստանը զավթել է Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսը, մեկ միլիոն ադրբեջանցի փախստականներ արդեն յոթ տարի դաժան պայմաններում գոյատևում են Բաքվի և շրջակայքում տեղաբաշխված փախստականների ճամբարներում։

Ադրբեջանի իշխանությունները միջազգային տարբեր ատյաններում արդեն կարողացել են ձևավորել հասարակական կարծիք, որ իբր Ռուսաստանը շարունակ զինում է Հայաստանին, մեր երկիրը տարածաշրջանում ապակայունության գործոն է, Ռուսաստանը՝ «ռազմական ոստիկան», Խորհրդային Միության փլուզման տարիներին հայերը զավթել են Հայաստանում տեղաբաշխված ռուսական ռազմաբազաների զենքը, զինամթերքը, ծանր տեխնիկան։

«Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթի ռազմական թղթակից, նախկինում Ռուսաստանի ՊՆ գլխավոր շտաբի գնդապետ Վիկտոր Բարանեցը իր «Գլխավոր շտաբի գնդապետի գրառումները» անչափ հետաքրքիր գրքում անդրադառնում է Անդրկովկասի երեք հանրապետությունների «ռազմական ժառանգությանը», թե ինչպես և ինչ չափաբաժիններով Ադրբեջանը, Վրաստանը և Հայաստանը կարողացան «գողանալ» խորհրդային զենքը, զինամթերքը, ծանր տեխնիկան։

Ըստ գնդապետ Բարանեցի հավաստիացումների, առավելապես շահել է Ադրբեջանը, քանի որ այդ հանրապետության տարածքում ավելի շատ խորհրդային զորքեր կային տեղաբաշխված, քան Վրաստանում և Հայաստանում։ Այսպես, ծանր տեխնիկայի քանակը (տանկեր, ԲՄՊ, ԲՏՌ, հրետանի) 15 տոկոսով գերազանցում էր Հայաստանում եղածին, 27 տոկոսով՝ Վրաստանի ունեցածին։

1992 թ. հունիսին (այս ժամանակահատվածում ադրբեջանցիներն արդեն գրավել էին Շահումյանի շրջանը, Մարտակերտի Չայլու, Թալիշ գյուղերը, Լենինավան ու մերձակա հայկական գյուղերը, ապա և Մարտակերտ շրջկենտրոնը-Թ. Հ.) ադրբեջանական զինված խմբավորումների և բնակչության ճնշման տակ Գյանջա (Կիրովաբադ) քաղաքում տեղակայված 23-րդ մոտոհրաձգային դիվիզիայի ողջ ռազմական տեխնիկան և սպառազինությունը հանձնվեց նոր ձևավորվող ադրբեջանական բանակին։ Ընդհանուր հաշվարկով շուրջ 11 հազար վագոն ռազմամթերք և սպառազինություն հանձնվեց Ադրբեջանին, որը, ըստ մասնագետների հաշվարկների, ավելի քան 10 տարի կբավարարի, որպեսզի ամեն օր անցկացվեն միջին ինտենսիվության ռազմական գործողություններ։

Ի տարբերություն Հայաստանի, Ադրբեջանը և մասամբ Վրաստանը խորհրդային զենքի հաշվին զինվում էին երկու եղանակով՝ անօրինական և «օրինական»։ Բոլոր նախկին խորհրդային հանրապետությունների խորհրդարանները ընդունել էին համապատասխան որոշումներ, համաձայն որի իրենց տարածքում գտնվող ողջ ռազմական տեխնիկան դառնում էր տվյալ նորանկախ երկրի սեփականությունը։ Սա համարվում էր «օրինական»։ Խորհրդային զենքին ու զինամթերքին անօրինական տեր դառնալը կատարվում էր Կրեմլի գիտությամբ։ Այսպես, Մոսկվայի գիտությամբ զինվում էին Ադրբեջանի խռովարար գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովի ջոկատները։ Կրեմլն իր ծրագրերում մեծ տեղ էր հատկացրել ապստամբ Հուսեյնովին այն նպատակով, որպեսզի հնարավորինս թուլացներ Հեյդար Ալիևի դիրքերը։

Նույն քաղաքականությունը տարվում էր նաև Վրաստանի նկատմամբ։ Վրաց-աբխազական հակամարտությունում Մոսկվան փորձում էր հնարավորինս պահպանել տարածաշրջանի ռազմաքաղաքական հավասարակշռությունը։ Թեև Մոսկվան շարունակում է արդարանալ, թե չի զինել աբխազներին, սակայն փաստ է, որ նրանք 1992-94 թթ. պատերազմում իրենց տրամադրության տակ ունեին 50-ից ավելի տանկ, 80 ԲՄՊ, 72 հրետանային համակարգ։

Ռուսական զինանոցների առգրավումները Վրաստանում երկար ժամանակ դարձել էին սովորական երևույթ. միայն 1991 թ. Վրաստանում գրանցվել է ռուսական զորքերի և զինանոցների վրա կատարված 30 դեպք։ 1991-92 թթ. գրանցվել է զենքի և տեխնիկայի անօրինական հանձնման ավելի քան 100 դեպք։ 1995 թ. ամռանը Ռուսաստանը Վրաստանին հանձնեց Տ-72 տանկերի գումարտակը, իսկ մինչ այդ հանրապետության տարածքում տեղակայված 2000 վագոն տարողությամբ ռազմամթերքը Վրաստանի սեփականությունն է։

Անդրկովկասյան մյուս երկու հանրապետությունների համար ոչ բարենպաստ իրավիճակում էր հայտնվել Հայաստանը, որտեղ գտնվում էր 500 վագոն տարողությամբ 3 պահեստ, այսինքն՝ 20 անգամ պակաս Ադրբեջանի ունեցածից։ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո սկիզբ առած ռազմական գույքի ազգայնացման և զավթման գործընթացի արդյունքում Անդրկովկասի 3 հանրապետությունները ստացել են 3.500 միավոր ծանր տեխնիկա, 260 հազար միավոր հրաձգային զենք, 17 հազար վագոն ռազմամթերք։ Ամենաշատը շահել է Ադրբեջանը, ամենաքիչը՝ Հայաստանը։

Պատրաստեց
ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Մայիսի 26-ին «վերջին զանգ»

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում 1999-2000 ուստարվա ավարտը կազմակերպված անցկացնելու նպատակով ՀՀ կրթության և գիտության նախարար Էդվարդ Ղազարյանը ստորագրել է հրաման, համաձայն որի մայիսի 26-ը հայտարարվում է հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտների «Վերջին զանգ» միջոցառման կազմակերպման միասնական օր։ Ինչպես հայտնեց ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի մամուլի քարտուղարը, նույն հրամանով հունիսի 26-ը հայտարարվել է 10-րդ դասարանների շրջանավարտներին միջնակարգ կրթության ատեստատների հանձնման միասնական օր։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 8 տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
[illegible] «Ազգին» պատկանում է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

Ի՞նչ քաղաքականություն է իրականացնում ՀՀ գյուղնախարարությունը

Նախարար Զավեն Գեւորգյանը փորձում է պատասխանել այս հարցին ու ներկայացնել խնդիրների լուծման իր հայեցակետերը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Զավեն Գեւորգյանի երեկվա ասուլիսում հնչած մոտ մեկժամանոց ելույթից հետո լրագրողներս մեկ անգամ եւս համոզվեցինք, որ նորանշանակ նախարարը, ինչպես եւ իր նախորդը՝ Վ. Մովսիսյանը, շատ լավ է պատկերացնում գյուղատնտեսության խնդիրները՝ գյուղ առ գյուղ, շրջան առ շրջան, ոլորտ առ ոլորտ: Սակայն ինչպես ամեն անգամ, այս անգամ էլ անորոշ մնաց գլխավոր հարցի պատասխանը՝ կոնկրետ ի՞նչ քաղաքականություն է իրականացնում գյուղնախարարությունը կամ իրականացնո՞ւմ է ընդհանրապես, թե՞ ոչ, եւ կամ ի՞նչ լծակներ ու հնարավորություններ ունի տեղերում կոնկրետ խնդիրներ լուծելու համար: Նախ մի կոնկրետ ու հրատապ խնդիր՝ ոռոգման ջրի սակագները (որին երեկ մանրամասն անդրադարձել էր «Ազգը»): Նախարարի պատասխանը հետեւյալն էր.

«Իմ «սիմպաթիան» գյուղացիների կողմն է»

Ոռոգման ջրի սակագինը մեկ խորանարդ մետրը 2,2 դրամից 3,7 դրամ բարձրացնելը ՀՀ գյուղնախարարը համարում է տնտեսագիտական հաշվարկներով հիմնավորված, «օբյեկտիվ հաշվարկներն են կանգ առել այս թվի վրա»: Ըստ նրա, նախորդ երկու տարիներին սակագնի բարձրացումը եղել է արհեստական (թերեւս, ավելի շուտ՝ քաղաքական ու նախընտրական-Գ. Մ.): Երբ պրն Գեւորգյանը նշանակվել է նախարար, հարցն արդեն լուծված է եղել, եւ այժմ ինքը դժվարին կացության մեջ է: «Մի կողմից իմ սիմպաթիան գյուղացիների կողմն է, մյուս կողմից ես լավ գիտակցում եմ նաեւ բյուջեի վիճակը», ասաց նա: Խուսափելով անպատասխանատու հայտարարություններից, նախարարն, այնուամենայնիվ նշեց՝ «գյուղնախարարությունը վերլուծել, եւ ոնց որ թե գտել է ճանապարհը՝ մի փոքր մեղմելու սակագնի բարձրացումը»: Ոռոգման համակարգը հիմա քայքայված վիճակում է, կառավարությունն էլ իր հերթին տրամադրում է 4 մլրդ 700 մլն դրամ սուբսիդիա, որպեսզի շահագործման ու էներգիայի ծախսերը փակվեն, սակայն դա էլ բավարար չէ. եթե մեկ-մեկուկեսով այդ թիվը մեծ լիներ, ավելի լավ կլիներ: Նախարարությունը իր ներքին ռեզերվների հաշվին կարող է դեռ 500 մլն դրամ տրամադրել ոռոգման ցանցերի վերանորոգմանը: Ինչ վերաբերում է ոռոգման համակարգի վերանորոգման մոտ ՀԲ 55 մլն դոլարի վարկային ծրագրին, ապա նախարարն այն կարծիքին է, որ եթե չլինեին այդ գումարները, ոռոգման համակարգը ուղղակի կկործանվեր:

Խնդիրներ ու անվերջ խնդիրներ, որոնք «պետք է լուծվեն»

Նախարարի թվարկած խնդիրներից առանձնացնենք մի քանիսը. Ճապոնիայի ու Չինաստանի կառավարությունից ստացվել է 128 տրակտոր: Հիմա խնդիր է դարձել դրանց բաշխումը: Մի մասը կտրվի մարզային սպասարկման կենտրոններին, մի մասը՝ ցանկացող ֆերմերներին: Նմանապես ստացվել են նաեւ 13 կոմբայններ: Նույն Չինաստանից ու Ճապոնիայից ստացվել է նաեւ մոտ 11 հազ. տոննա պարարտանյութ: Դա նույնպես բաշխվել է մարզերին նվազագույն գներով՝ 1500 դրամով գումարած ճանապարհածախս (այդ նույն պարարտանյութը մասնավորի կողմից վաճառվել եւ վաճառվում է 2300-2700 դրամով-Գ. Մ.): Նախարարությունը մտադիր է նաեւ Ռուսաստանից պարարտանյութի նոր խմբաքանակ ներմուծել՝ «բայց ավելի թանկ գներով»: Լրջագույն խնդիր է նաեւ թունաքիմիկատների հարցը, ինչով զբաղվում են պատահական մարդիկ՝ չգիտես որտեղից ու ինչ ձեւով ձեռք բերելով ժամկետանց, անորակ ու չստուգված թունանյութեր: Նախարարության ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ այսօրվա վիճակով կան մոտ 90 տոննա ժամկետանց՝ մոտ 10-15 տարվա հնության թունաքիմիկատներ, որոնք ազատորեն վաճառվում են գյուղերում: Արդեն կա համապատասխան օրենսդրական դաշտը, ընդունվել է բույսերի պաշտպանության մասին օրենքը, որը, ենթադրվում է, պետք է կարգավորի այդ խնդիրը: Պետք է լուծվի մասնավորապես լիցենզիաների հարցը: Ընդհանրապես, ըստ նախարարի, լուծման կարոտ շատ խնդիրներ կան. պետք է լուծվեն սերմնաբուծարանների, հրացման ու մթերումների, Սեւանի, վարկերի տրամադրման ու գրավադրման խնդիրները: Իսկ ցուցակն անվերջ է: Վարկերի հարցը մանրամասնելով նախարարը նշեց, որ բանկերի հետ բանակցում են, որ վերջիններս գյուղացիներին վարկեր տան ոչ թե անցած գույքի կամ ոսկու դիմաց, այլ հողի կամ անասունի: Նախարարը հատուկ անդրադարձավ խաղողի մթերմանը:

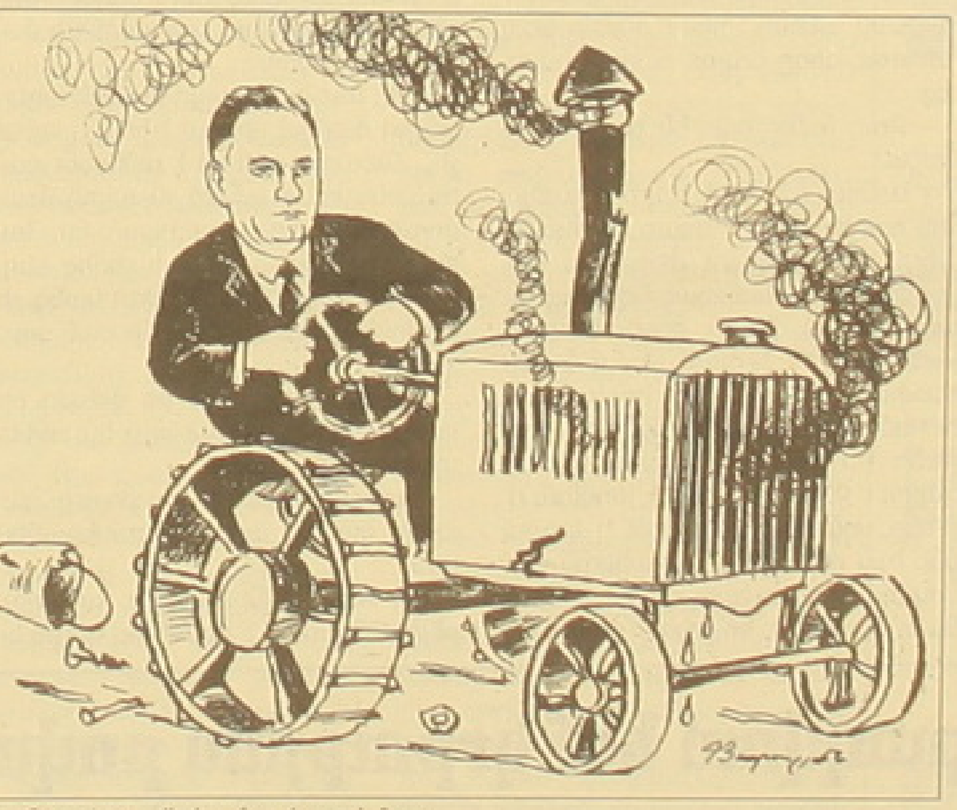

«Մենք ամեն ինչ անելու ենք, որ ժողովրդից խաղող մթերվի»

Այս խոստումից հետո (նախարարը հատուկ շեշտեց, որ ինչ ինքը խոստանում է, անպայման իրականացնում է) նախարարը շարունակեց. «Իմ պարտքն եմ համարում բոլոր տիպի բարիերները հաղթահարել, միայն թե գնվի գյուղացու ստեղծած բերքն ու բարիքը»: Զ. Գեւորգյանը, որը նույնպես հիացած չէ «Պեռնո Ռիկարով», այնուամենայնիվ հույս ունի, որ այս տարի ֆրանսիացիների կողմից կմթերվի մոտ 20-25 հազար տոննա խաղող: Ընդհանրապես, նախարարն այն կարծիքին է, որ ոչ թե պետք է նստել ու քննարկել կոնյակի գործարանը վաճառելու նպատակահարմարությունը, այլ խնդրին նայել այս տեսանկյունից՝ «Ինչ եղել եղել է, արդեն գործարանը վաճառվել է: Հիմա պետք է բանակցությունների միջոցով հասնել նրան, որ այդ ընկերությունը մթերումներ կատարի»: Այդպես էլ արվում է. նախարարության բանակցությունները «Պեռնո Ռիկար» հետ շարունակվում են եւ կշարունակվեն մինչեւ հաջող արդյունքները: Մանավանդ որ արդեն լուծված է Հայաստանից դուրս գտնվող երեք գործարանների խնդիրը, որոնց համար «Պեռնո Ռիկարն» աղմուկ էր բարձրացրել, թե նրանք գործում են անօրինական ու դեմ են վաճառքի պայմաններին: Տեղեկացվեց, որ արդեն լուծարված է Մարասովի գործարանը, Սանկտ Պետերբուրգինը դրված է աճուրդով վաճառքի, պայմանով, որ հետո նոր սեփականատերը կոնյակ չպետք է արտադրի: Մնացել է միայն Մոսկվայի գինու գործարանը, որը նախատեսվում է միայն գինեհյութի շշալցման համար: Պետք է փորձ արվի գինին տակառներով տեղափոխել այնտեղ ու տեղում կատարել շշալցում (ինչը շատ ավելի հարմար է, քանի որ տակառներով տեղափոխվելիս հարկումը զգալիորեն քիչ է): Եթե դա չհաջողվի, այդ գործարանը եւս կվաճառվի:

«Այդ մարդիկ դեռեւս ունեն մեր կարիքը»

Ասուլիսում հնչեցին նաեւ այլ հարցեր՝ ապահովագրության, հակակարկտային ծառայությունների, վարկերի բաշխման, մարզերում գործող գյուղատնտեսությանն օժանդակող տարբեր կազմակերպությունների նպատակահարմարության, գյուղատնտեսական մեծածախ շուկայի վերաբերյալ, որոնց պատասխաններում գրեթե նույն պատճառաբանություններն էին, դրանք լուրջ խնդիրներ են, մեծ ֆինանսներ պահանջող, պետք է լուծել, ժամանակ է պետք, արվում է ամեն ինչ եւ այլն, այսինքն, այն, ինչ որ ակնկալվում էր որեւէ նախարարից: Զ. Գեւորգյանն ինքը գիտակցում է, որ գյուղացիներն այսօր կարիք ունեն օժանդակության, եւ նախարարությունը դեռեւս զուտ քաղաքականություն իրականացնելուց բացի դեռեւս իրականացնում է որոշ արտադրական ֆունկցիաներ՝ սպասարկումների, տնտեսություններին պարարտանյութով, վառելիքով, տեխնիկայով օգնության եւ այլն: Իսկ մեր կողմից ավելացնենք, որ գյուղացին այսօր ամենից շատ ակնկալում է հենց այդ օգնությունը, իսկ զուտ քաղաքականություն իրականացնում են արդեն կայացած գյուղատնտեսություն ու շուկա ունեցող երկրները: ՀՀ գյուղատնտեսության քաղաքականությունը պետք է լինի հենց այդ արտադրական ֆունկցիաների իրականացումը:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ամռանն սպասվում է ԼՂՀ պատվիրակության այցը Մոսկվա

Չի բացառվում հանդիպում նախագահ Պուտինի հետ

ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի եւ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանի այցը Մոսկվա եւ նախատեսվող հանդիպումը Ռուսաստանի նորընտիր նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ ամենայն հավանականությամբ պետք է կայանար մայիսի 7-ից հետո՝ Ռուսաստանի նախագահի երդման արարողությունից մի քանի օր անց: Սակայն, ինչպես **«Ազգին»** տեղեկացրին վստահելի դիվանագիտական աղբյուրներ, ԼՂՀ ղեկավարության այցը հետաձգվում է՝ նախագահ Ղուկասյանի դեմ մարտի 22-ին իրականացված ահաբեկչության պատճառով:

Արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանը մեզ հետ հեռախոսազրույցում նշեց, որ նախատեսված այցը Մոսկվա տեղի կունենա հունիսին, իսկ մինչ այդ հավանաբար Ռուսաստանի մայրաքաղաք կմեկնի ինքը՝ տկն Մելքումյանը: ԼՂՀ արտաքին գերատեսչության ղեկավարը չցանկացավ մանրամասնել քննարկվելիք հարցերի շրջանակը:

Հիշեցնենք՝ հունիս-հուլիս ամիսներին սպասվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների (ԱՄՆ, Ռուսաստան, Ֆրանսիա) հերթական աշխատանքային այցը տարածաշրջան:

ԼՂՀ ղեկավարության այցը Մոսկվա չափազանց կարեւոր է, եթե հաշվի առնենք վերջին երկու տարիներին Ռուսաստանի՝ որպես համանախագահող երկրի, հարաբերական պասիվությունը ԼՂ հակամարտության խաղաղ կարգավորման բանակցային գործընթացում, ինչպես նաեւ նախագահ Պուտինի՝ ՌԴ Անվտանգության խորհրդի վերջին նիստում արված հայտարարությունը, երբ նա բացահայտ անդրադարձավ կասպյան տարածաշրջանում եւ Կովկասում Մոսկվայի դերի ուժեղացման անհրաժեշտությանը:

Բաքվում քաղաքական որոշ շրջանակներ մտահոգված են, թե Պուտինի նախագահ ընտրվելը կվնասի վերջին շրջանում բարելավվող ռուս-ադրբեջանական հարաբերություններին, իսկ Չեչնիայի պատերազմը հաստատում է, որ Ռուսաստանը մտադիր չէ իր ազդեցության ոլորտից դուրս թողնել Կովկասն ընդհանրապես եւ Հարավային Կովկասը (Վրաստան, Ադրբեջան, Հայաստան)՝ մասնավորապես: Ադրբեջանի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովը մի քանի օր առաջ ասաց, որ «ի դեմս Պուտինի՝ ՌԴ արտաքին քաղաքականությունը կփոխվի, ընդ որում՝ Ադրբեջանի համար ոչ դեպի լավը»: Համաձայն Մութալիբովի կանխատեսումների, Մոսկվան զգալի կխստացնի դիրքորոշումը ռազմաքաղաքական եւ տնտեսական բազմաթիվ հարցերում, կձգտի ամրապնդել իր դիրքերը ԽՍՀՄ նախկին հանրապետություններում:

Ռուսաստանյան հեղինակավոր «Նեզավիսիմայա գազետա» օրաթերթի հաղորդագրության համաձայն չի բացառվում տարածաշրջանում ռուսական ռազմական ստորաբաժանումների տեղակայումը, եւ միայն այս դեպքում Ռուսաստանը դուրս չի մղվի տարածաշրջանից՝ Հարավային Կովկասից:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քննարկվում է «Նաիրիտի» արտադրանքը ՉԺՀ-ում իրացնելու հարցը

Օրերս «Նաիրիտ ԳԱ» ՓԲԸ-ի եւ Չինաստանի Շանսի նահանգի սինթետիկ կաուչուկի ընկերության միջեւ կնքված հուշագրի համաձայն, սկսվելու են փոխշահավետ համագործակցության բանակցություններ: Ըստ այդմ ենթադրվում է, որ հուշագրի ստորագրումից հետո կքննարկվի Չինաստանում քլորոպրենային կաուչուկների եւ լատեքսների համատեղ արտադրության եւ կազմակերպման հարցը (մինչեւ 25 հազար տոննա արտադրական հզորությամբ): Հայկական կողմի մասնակցությունը կարտահայտվի գիտատեխնիկական ներուժի եւ անհրաժեշտ սարքավորումների տրամադրմամբ: Կուսումնասիրվեն նաեւ Չինաստանի ներդրումային հնարավորությունները՝ Հայաստանում կաուչուկի արտադրության ծավալներն ավելացնելու նպատակով, ինչպես նաեւ ՉԺՀ-ում «Նաիրիտի» արտադրանքի իրացման խնդիրները: Հետագայում կուսումնասիրվեն տեխնոլոգիաների փոխանակման, արտադրության կատարելագործման եւ արդիականացման առաջարկություններն ու իրականացման ուղիները: Սակայն այս բոլոր պայմանավորվածությունները դեռեւս նախնական փուլում են: Համաձայն հուշագրի, կողմերը շարունակելու են բանակցություններն ու խորհրդատվությունը՝ պայմանավորվածությունները իրականություն դարձնելու համար:

Գ. Մ.

Երեւան ժամանեց Գերմանիայի Բունդեսթագի պատվիրակությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 2-ին Երեւան ժամանեց Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Բունդեսթագի պատվիրակությունը՝ Բունդեսթագի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Հանս-Ուլրիխ Կլոզեի գլխավորությամբ:

Ինչպես «Զվարթնոց» օդանավակայանում լրագրողներին հայտնեց պրն Կլոզեն, պատվիրակության այցի նպատակն է տեղում ծանոթանալ տարածաշրջանի երեք պետությունների միջեւ հարաբերություններին, մասնավորապես անվտանգության խնդիրներին եւ քաղաքական հիմնահարցերին: Մինչ Հայաստան ժամանելը պատվիրակությունն այցելել է Ադրբեջան եւ Վրաստան: Հանս-Ուլրիխ Կլոզեն նշեց, որ հանձնաժողովը ցանկություն ունի ծանոթանալ նաեւ տարածաշրջանին մոտ գտնվող մյուս երկրների հարաբերություններին: Պատվիրակության ղեկավարն այս այցը որակեց իբրեւ դասական:

Այն հարցին, թե արդյոք Բունդեսթագի պատվիրակության այցի ժամանակ նախատեսվո՞ւմ է քննարկել Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը, պրն Կլոզեն պատասխանեց. «Վրաստանում խոսեցինք Աբխազիայի խնդիրների, ինչպես նաեւ Վրաստանի եւ Ռուսաստանի սահմանային խնդիրների մասին, իսկ Բաքվում խոսվեց Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի շուրջ, ուստի Հայաստանում եւս կքննարկվեն նման հարցեր»:

Ինչ վերաբերում է եվրախորհրդին Հայաստանի անդամակցության հարցին, ապա պատվիրակության ղեկավարը նշեց, որ Գերմանիայի մտադրություններն այս առումով դրական են, սակայն այն պայմանները, որոնք անհրաժեշտ են այդ հարցը լուծելու համար, պետք է ապահովվեն ոչ թե Գերմանիայում, այլ Հայաստանում: «Եվրախորհուրդը չի լսում որեւէ երկրի հրաման», հայտարարեց պրն Կլոզեն:

Ասա՛, քանի Աստված ունես, ասեմ ուր ես գնում

Ուշ երեկո էր, երբ տանիքից ոտնաձայներ լսվեցին: Հարեւանի տղաները նորից անտենա են ամրացնում, մտածեցի, երեւի դարձյալ տարել են կամ գողերը, կամ քամիները, վերջ ի վերջո կտուրը լրիվ ջարդելու են անմիտները: Բայց հաջորդ պահին պատշգամբում խուլ դմփոց լսվեց եւ ջահել անթրաշը ճարպկորեն սողոսկեց ննջարան: Մտածեցի, եթե բակում ամիսներով փտող աղբի հավաքման համար դրամ շորթողներից կամ էլեկտրացանցի «պիրատներից» մեկը լիներ՝ օրը ցերեկով, առանց ամոթի դռնից ներս կմտներ, հասկացա, որ գող է:

Անակնկալի եկավ ինձ տեսնելով, կարծում էր տանը մարդ չկա: Ջահել տարիքի եւ տակավին անփորձության դրդմամբ ետ քաշվեց դեպի պատշգամբը՝ դուրս պրծնելու ազնիվ մղումով: Սակայն ինձ հաջողվեց կանխել նրա այդ անիմաստ քայլը՝ արագորեն կողպելով դուռը եւ ամուր պատսպարելով բանալին խալաթիս գրպանում: Նա զարմացած ինձ էր նայում:

- Նստիր,- հրամայեցի կեսխիստ-կեսխանդաղատալից ձայներանգով, ինչպես չարաճճի երեխային են դիմում: Պատմիր, ո՞վ ես, ինչպե՞ս ես հասել այս կյանքին:

- Ո՞ւ ով ես,- «համենայն դեպս», ցանկանալով ինձ մատնել վախի, ոտքից գլուխ չափեց նա: Ինչի՞դ է պետք:

- Պետք է, ժուռնալիստ եմ, քո մասին հոդված կգրեմ: Եթե կուզես՝ անունդ կարող եմ չտալ:

- Գի՞ժ ես, այ կնիկ,- անկեղծորեն զայրացավ նա նման անտանելի հեռանկարից, ի՞նչ հոդված, ի՞նչ անուն... Չէ՞ մի: Հիմա հարեւաններիդ կկանչես, մարդկանց գլխիդ կհավաքես, որ վկա լինեն, ու հետո ներքին գործերի բաժին կզանգահարես, գիտեմ ես ձեզ, ժուռնալիստներիդ:

- Մեր շենքում կանչելու մարդ չկա,- ասացի:

- Էդ ո՞նց... «չկա»...

- Կողքի հարեւանիս խելքը հոդս է ցնդել. չի ուտում, չի խմում, չի ածիլվում, շորերը չի փոխում, եղունգներն էլ չի կտրում, կինը երեխաներին առել-փախել է:

Խոստովանությանս նյութը հետաքրքրեց գողին:

- Բա ի՞նչ ա անում:

- Օրը մի քանի անգամ տրանսի մեջ է մտնում. անջատվում է աշխարհից ու ժամերով բղավում. «Հարե, Քրիշնա, Քրիշնա Հարե, Հարե, Հարե, Հարե Հարե»: Եվ այնպես, որ ամբողջ թաղամասը լսում է: Հանգիստ կաց, օգնության համար նրա դուռը թակող չկա:

- Բա տակի հարեւաննե՞րդ,- կասկածամտորեն հարցրեց գողը:

- Նրանք Եհովայի վկաներ են, վկայություն չեն տալիս,- լուսավորեցի ես կրոնական խղճուկ գիտելիքներ ունեցող ջահել անթրաշին: Եթե հիմա ինձ նրանց աչքի առջեւ մորթես, այս շենքն էլ քար առ քար, սյուն առ սյուն քանդես տանես, այնպես որ ամբողջ շենքից մնա միայն նրանց 3-րդ հարկի բնակարանը, միեւնույն է, ոչ մի վկայություն չեն տա, հանգիստ:

- Բա տակինների տակիննե՞րը...

- Հիսունականներ են: Օրվա-գիշերվա որ ժամին մտնես՝ Աստվածաշունչը բաց սեղանին է: Կարդում են, ուսումնասիրում, ուսումնասիրում եւ նորից կարդում: Բայց երբ նրանց տակի հարեւանի կինը մահանում էր, տղան էլ մի կերպ հաջողացրեց-փախավ զորամասից, որ գոնե հոգեվարքի պահին հասնի մորը (մեր շատ օրինապաշտ բանակում արգելել էին որդուն գնալ մահացող մորը տեսության), ապա перестройка-ի շրջանից սկսյալ Աստվածաշունչն անգիր անող հարեւանը մատնեց այդ տղային, եկան, տարան վերջին շունչն ավետող մոր գրկից:

- Վա՜յ, քուր ջան, վա՜յ,- իսպառ մոռացած իր իմ բնակարանը ներխուժելու հանցավոր նպատակը, գլուխը բռնեց գողը,- էս ի՞նչ ա կատարվում, էս ո՞ւր ենք գնում, հը՞... Ճիշտ են ասում, չկա Աստված, չէ՞, չկա՞...

- Ինչե՞ր ես դուրս տալիս,- զայրացա ես,- ինչպե՞ս թե «Աստված չկա»: Այն էլ ո՜նց կա... Այն էլ քանի՜ հատ...

- Չէ հա՞,- վախեցած, շշուկով ասաց գողը:

Զգացի, ինչպես աչքի առջեւ զարհուրելի պատկեր տեսավ՝ ոնց են քանի՜-քանի՜ աստվածներ շառան-շառան գալիս, իրեն «կալմեջ» անում, իր չարած հանցանքի համար դաս ու դատաստան անում: Նիհար ուսերը ներս քաշելով, գողը երկչոտ ձայնով հարցրեց.

- Քուր, քանի՞ հատ են որ... Ո՞նց իմացար...

- Տեսնում եմ՝ շենք, երկրորդ հարկինին հարցնում եմ՝ շաբաթ եւ կիրակի օրերը, երբ եկեղեցու փոխարեն հավաքվում եք մանկապարտեզներում եւ դպրոցներում, ինչո՞ւ հոգեւոր երգեր, Կոմիտաս չե՞ք երգում: Ասում է՝ մեր Աստվածը արգելում է մեզ հոգեւոր երգ ու Կոմիտաս երգել: Դա մեզ հետ կապ չունի: Մի տղա կա, անունը չգիտեմ, գալիս է՝ մեղեդին իրենն է, խոսքերն էլ՝ իրենը, սովորեցնում է, մենք էլ երգում ենք: Իսկ ում վրա այդ պահերին օրհնություն ու պայծառացում է իջնում, նաեւ՝ խոսում է, իհարկե, ոչ հայերեն, միայն մեր Աստծո կողմից մեզ տրված լեզվով:

Հետո երրորդ հարկում հանդիպում եմ հարեւանուհուս. «Սուրբ Զատիկդ շնորհավոր»: Ի՞նչ-ի՞նչ, աչքերի մեջ զայրույթի կրակը բորբոքելով հարձակվում է վրաս, եւ այնպես է թափահարում ձեռքերը, ասես բորոտի է հանդիպել: Ի՞նչ Սուրբ Զատիկ... Իմ Աստվածը արգելում է տոնել դա:

Դե, իսկ կողքիս հարեւանի Աստծո անունը, ինչպես արդեն պատմեցի, ես լավ գիտեմ:

Տեսնում եմ, ջահել անթրաշն ավելի է խեղճացել, սմքել, աչքերը չռած, ապուշ կտրած ինձ է նայում, ուղեղում՝ կատարյալ շիլաշփոթ: Մտածում եմ՝ ոչ, ես սրան պետք է մինչեւ վերջ «ճզմեմ», որ իմանա, թե գողությունն անելը ոնց է լինում: Մեր դիմացի շենքի հարեւանը երկար ժամանակ չէր ամուսնանում, հիմա շաբաթը մեկ՝ հարսանիք է անում: Ասում եմ՝ այ մարդ, դու հո մուսուլման չե՞ս, քանի՞ կին ունես: Ի՞նչ մուսուլման, իր ազնիվ ու նվիրյալ քրիստոնեական զգացմունքների մեջ սոսկալի վիրավորված պոռթկում է նա. ես հայ մորմոն եմ, իսկ մեր Աստվածը մեզ չի արգելում բազմակնությունը, եւ հետո, հայ մորմոններս ամերիկացի մորմոններից ինչո՞վ ենք պակաս, հերիք չէ՞ աշխարհի ամենահզոր երկրից ետ մնանք:

Տեսնեմ, գողս լրիվ խեղճացած, պաղատանքով հայացքով, աչքերն է ճպճպացնում: Մի քիչ էլ դիմացի, ասում եմ նրան, քեզ մյուս հարեւանների մասին եւ նրանց մյուս աստվածների մասին էլ պատմեմ:

- Չէ, քուր ջան, ցավդ տանեմ,- աղերսալից ձայնով դիմում է ինձ, էլ պետք չի... Ուշադիր զննում է ամիսներ շարունակ աղքատավարձ չստացող մտավորականին հարիր բնակարանս: Հայացքն անորոշ սահում է տեղից տեղ, իրից իր, եւ ոչ մի բանի վրա կանգ չի առնում: Ասում է. «Քուր, մի բան տուր, տանեմ, էլի...»:

- Ի՞նչ,- ասում եմ,- թե մտքովդ մի բան է անցել, թե կարծում ես տանելու բան կա՝ վերցրու:

Դարձյալ նայում է չորս բոլորը: Հայացքը կանգ է առնում գրասեղանիս վրա:

- «Կտակարանը» կտա՞ս,- անսպասելիորեն ասում է՝ շարժելով գուբս եւ այնպիսի խեղճացած ձայնով, ասես փողոցում ողորմություն է հայցում:

- Վերցրու:

Դողացող մատներով վերցնում է, խունացած բաճկոնի թեւով սրբում է վրան չեղած փոշին:

- Մի բան չհասկացա, բայց...- ասում է շփոթված:

- Կարդա, կհասկանաս:

- Չէ, ես չհասկացա, թե ո՞ւր ենք գնում:

- Այ քեզ բան,- սկսում եմ նյարդայնանալ, մտածում եմ. գիրքն առ՝ գնա, հիմա հո քո խոստովանությունները չեմ լսելու այստեղ, առանց այդ էլ այսքան ժամանակ խլեցիր ինձնից:

- Ես հինգ դասարան եմ սովորել,- ուշադրություն չդարձնելով անհամբերությանս, շարունակում է,- հետո որոշեցի մեծ բիզնեսով զբաղվել. «Մաղբրոն» հայ ականավոր ճարտարապետ Կարո Հալաբյանի անվան փողոցից առնել, չեխ անվանի գրող Յուլիուս Ֆուչիկի անվան փողոցում վաճառել... առայժմ գործը լավ առաջ չի գնում:

- Տեսնում եմ:

- Բայց ես Թումանյանի ասածները, մեռնեմ նրա արեւին, լավ եմ հիշում... Էդ ինքն էր ասում չէ՞, ինչ-որ բան մեր ճանապարհի մասին... Հաստատ ինքն էր, չկարծես լրիվ անգրագետ եմ, քուր, ուզո՞ւմ ես ասեմ, թե Թումանյանն ի՞նչ էր ասում. «Ու հեռու է մինչեւ մարդն իր ճամփան»: Կարող ա՞ էս մեր ճամփի մասին էր ասում...

- Չգիտեմ, բայց ստույգ գիտեմ, թե ուր ենք մենք հիմա գնում:

- Ցավդ տանեմ, ասա իմանամ, էսպես չիմացածս տեղից չգնամ...

- Ազգովին գնում ենք դեպի երկրում քրիստոնեություն հաստատելու եւ Աստծո պատվիրաններն ընդունելու 1700-ամյակի հանդիսավոր եւ ճոխ տոնակատարությունը: Հասկացա՞ր:

- Չէ,- ասաց նա: - Հա,- ասաց նա:

«Կտակարանը» թեւի տակ դրեց եւ բաց դռնից գնաց դեպի սնկերից առավել աճած խաղատների ու ստրիպտիզ-բարերի լույսերով փառավորված մեր գիշերային քաղաքը, որում գրեթե ամեն շենքի լույս ու մութ պատուհաններից տարբեր աստվածների ձայներ էին լսվում:

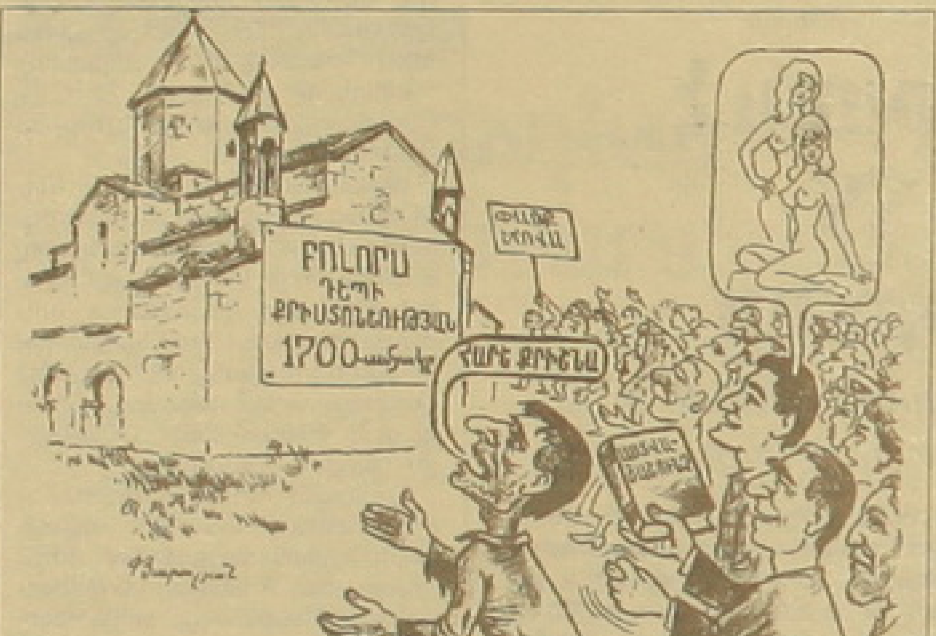

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Վիկտոր Մարտիրոսյան. «Մենք զբաղվում ենք կրթության բովանդակությամբ»

ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության կրթական բարեփոխումների կենտրոնն այս օրերին նշում է իր ստեղծման առաջին տարեդարձը: Կենտրոնի 44-ամյա տնօրեն Վիկտոր Մարտիրոսյանը բնական գիտությունների թեկնածու է. 21 տարեկանից աշխատում է կրթական համակարգում: Սկսել է դասվարից, հասել նախարարության ծրագրամեթոդական վարչության պետի աստիճանին: Նաեւ իր նախաձեռնությամբ է ձեւավորվել հիշյալ կենտրոնը՝ մանկավարժական գիտությունների հետազոտական ինստիտուտի, բարձրագույն կրթության հիմնահարցերի գիտահետազոտական ինստիտուտի եւ մանկավարժական գրադարանի միավորման հիման վրա: Այսօր 100 հոգանոց այս կոլեկտիվի ուսերին է ծանրացած պետության ու հասարակության համար բացառիկ կարեւոր խնդրի լուծումը՝ կրթության բնագավառում քաղաքականության մշակումն ու իրականացումը:

- Պրն Մարտիրոսյան, կենտրոնի առաջին տարեդարձը շնորհավորելու հետ կուզենայի պարզաբանել, թե ինչո՞վ էր պայմանավորված նրա ստեղծումը:

- Այսօր մեր կենտրոնի մաս կազմող չորս միավորները տարիներ շարունակ անգործության էին մատնված: Ոչ աշխատանքային խնդիրները, ոչ էլ համակարգի հետ հարաբերվելու հնարավորություններն էին հստակեցվում: Ուստի այս 4 միավորների գործառույթներին ավելացվեց նախարարության ծրագրամեթոդական վարչության գործառույթը եւ ստեղծվեց կենտրոնը: Այս պահին սա համակարգը սպասարկող միակ ինստիտուտն է, պետական ՓԲԸ կարգավիճակով, եւ մեկ տարվա փորձը վկայում է, որ մեր մոտեցումը կարծես թե ճիշտ էր: Աշխատողների շուրջ կեսը գիտնականներ են:

- Այս մեկ տարում ի՞նչ եք արել:

- Մեզ մոտ են ձեւավորվում դպրոցական ծրագրերը, չափորոշիչները, դասագրքերին ներկայացվող պահանջները, ողջ մեթոդական գրականությունը, բուհական ամբողջ գրականության գրախոսումը, հաստատման ներկայացնելը եւ այլն: Այսինքն, նախարարությունն զբաղվում է կառավարման հարցերով, իսկ բովանդակային աշխատանքը տեղափոխվել է այստեղ:

Մեր երկրորդ խնդիրը ուսուցիչների վերապատրաստումն է: Նախկինում վերապատրաստումը հիմնականում բուհական գիտելիքի պակասը լրացնելու նպատակ ուներ: Ուսուցչության մեծ մասը դրա կարիքը չուներ: Բայց ինչ-որ բան պիտի արվեր, եւ անում էին: Հիմա նախ, այդքան միջոցներ չկան, որպեսզի ուսուցչին գործից կտրենք եւ 2 ամսով բերենք Երեւան՝ դասախոսություններ լսելու: Դրա համար ժամանակը սեղմել ենք, որդեգրել ենք 60 եւ 90 ժամանոց դասընթացների պրակտիկան: Եվ դրանք էլ անց ենք կացնում ըստ մարզերի: Այս պահին իրականացնում ենք ուսուցիչների վերապատրաստման մի ծրագիր, որի հովանավորը Հայ առաքելական եկեղեցին է, բոլոր ծախսերը ինքն է հոգում:

Մեր ուշադրության ոլորտում են նաեւ դասագրքերը, աշակերտ-ուսուցիչ փոխհարաբերությունները: Մեր դպրոցներում ավանդաբար աշակերտը ուսուցչի համեմատ շատ աննպաստ վիճակում է: Ուսուցիչը տարիների ընթացքում նվաճել է որոշակի տիրույթ, ստեղծել իր «թագավորությունը», որտեղ աշակերտին գրեթե դեր չի վերապահված: Որոշումներով, կարգադրություններով խնդիրը լուծել չես կարող, կարծրացած հոգեբանություն է: Տարիներ են պետք: Հիմա մենք դպրոցներում մտցնում ենք նոր առարկա՝ «Կյանքի հմտություններ»: Այս տարի 60 դպրոցում, եկող տարի եւս 100 դպրոցում կներդնենք: Սա հենց ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերությունների ոլորտին է վերաբերում: Այս դեպքում ուսուցիչը ընդամենը կազմակերպչի գործառույթ ունի. ամբողջ գործընթացը աշակերտի վրա է, ուսուցման կենտրոնում կանգնած է աշակերտը:

- Պրն Մարտիրոսյան: Մի ժամանակ գոյություն ուներ մի վայրենի հասկացություն՝ պարտադիր ուսուցում: Ի՞նչ անի ուսուցիչը, երբ երեխան չի ուզում սովորել: Ստիպված կեղծ գնահատականներ էին դնում, որ ուսման առաջադիմության տոկոսը չիջնի, քանի որ այդ էր ուսուցչի աշխատանքի գնահատման չափանիշը:

- Կրթության օրենքով պարտադիր է ութամյա կրթությունը: Եթե մենք կատարելապես անուշադրության մատնենք այս խնդիրը, թողնելով սոսկ երեխայի հայեցողությանը, կնպաստենք այն խավի ձեւավորմանը, որի վրա հետագայում պետությունը շատ ավելի ծախս պիտի կատարի, քան հիմա՝ կրթության համակարգում պահելով: Այստեղ հարցը ոչ միայն կրթական է, այլեւ սոցիալական, որովհետեւ դպրոցից դուրս մնալու պատճառների մեջ նյութական անապահովության պատճառն առաջնայիններից է: Իհարկե, կեղծ գնահատականների հիմնահարցն այժմ չկա:

- Վերադառնանք մեր կենտրոնի խնդիրներին:

- Մեր խնդիրներից է նորմատիվային փաստաթղթերի մշակումը, դաստիարակության խնդիրների լուծումը: Նախկինում, խորհրդային ժամանակներում ինչպե՞ս էր: Դպրոցը, պայմանականորեն ասած, երկու մասի էր բաժանված. կային ուսուցիչներ, որոնք գիտելիքներ տալով էին զբաղված, եւ կային մանկավարժներ, որոնք զուտ դաստիարակչական խնդիրներ էին լուծում (դաստիարակության գծով ուսմասվարներ, ավագ ջոկատավարներ եւ այլն):

Պետությունն ուսուցչին կարծես ասում էր՝ դու գիտելիք տուր, իսկ ես քաղաքացի կձեւավորեմ: Հիմա այդ օղակը վերացել է: Խնդիրը այդ բացը լրացնելն է: Այն ժամանակ պետությունն իր կառույցներով այնքան հզոր էր, որ կարծես թե դաստիարակության պրոցեսից դուրս էր թողնում նույնիսկ ընտանիքը: Հիմա դպրոցի եւ ընտանիքի ջանքերի միավորման անհրաժեշտություն կա՝ հասարակությունն ու դպրոցը միասին պիտի ձեւավորեն ապագա քաղաքացու քաղաքացիական, բարոյական նկարագիրը, կեցվածքը: Ընտանիքն, ի դեպ, երեխային գիտելիք տալու «պատվերը» դպրոցին տալիս է: Եթե անհրաժեշտություն է տեսնում, լրացուցիչ պարապելու է տալիս, որ գիտելիքների պակասը լրացնի: Բայց դուք չեք տեսնի մի ծնող, որ դպրոցին երեխայի դաստիարակության այս կամ այն բացը լրացնելու «հասարակական պատվեր» տա:

- Վերջին, ավանդական հարցը՝ առաջիկա անելիքնե՞րը:

- Արդեն մոտ 80 անուն դասագիրք պատրաստել եւ դպրոցին ենք տրամադրել, շուտով կավարտենք եւս 30-ը: Եվ կդառնանք ետխորհրդային տարածքի այն եզակի երկրներից մեկը, որն արդեն լիովին լուծել է նոր դասագրքերի պրոբլեմը, ավելին՝ մշակել է դասագրքաստեղծման ինքնատիպ «դպրոց»: Այս տարի կհրատարակենք նաեւ 2 ամսագիր՝ «Նախաշավիղ» եւ «Հայոց լեզուն եւ գրականությունը դպրոցում»: Մտածում ենք նաեւ այլ «առարկայական» ամսագրերի մասին, որին հավանաբար կհասնենք ավելի ուշ՝ նյութական հնարավորությունների մեծացմանը զուգընթաց:

Հարցազրույցը վարեց
ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Միջազգային

Վրաստանի խորհրդարանը ապրիլի 18-ին առաջին ընթերցմամբ Վրաստանի հիմնական օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ մտցնելու վերաբերյալ օրենք է ընդունել, համաձայն որի սահմանադրության 4, 54 եւ 69 հոդվածներում «Աջարիա» բառի փոխարեն կգրվի «Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետություն»: Խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ Ժվանիան հայտարարել է, որ որոշումը «բռնությամբ» չի ընդունվել եւ «իրավաբանորեն հաստատում է պատմական իրողությունը»:

Խորհրդարանի ապրիլի 18-ի ընդունած օրենքն իրականություն դարձավ նախագահ Շեւարդնաձեի եւ Աջարիայի առաջնորդ Աբաշիձեի պայմանավորվածությունների շրջանակներում: Շեւարդնաձեն խոստացավ սահմանադրորեն ամրագրել Աջարիայի ինքնավար կարգավիճակը, Աբաշիձեն՝ նախագահական ընտրություններում հանել էր իր թեկնածությունը՝ հօգուտ Վրաստանի նախագահի:

ծեն երազում է Սամցխե-Ջավախեթիան տեսնել Աջարիայի կազմում: 1998 թ. սեպտեմբերի 21-ին Աբաշիձեն «Ռուսթավի-2» հեռուստաալիքով հայտարարեց, թե Ջավախքից իր մոտ է եկել հատուկ պատվիրակություն եւ խնդրել հայաբնակ շրջաններն ընդգրկել Աջարիայի կազմում:

Ցավոք, Ջավախքը հաճախ օգտագործվում է զուտ քաղաքական նպատակներով, հատկապես նախագահական կամ խորհրդարանական ընտրությունների շեմին: Ոմանք նույնիսկ Թբիլիսիից խոստանում են Ջավախքի հայությանը ինքնավարություն տալ, միայն թե ընտրություններում անհրաժեշտ ձայներ հավաքեն:

Անշուշտ, Հայաստանը չի կարող եւ չպետք է անտարբեր լինի վիրահայության եւ առանձնապես ջավախահայության հանդեպ: Սակայն երբեք չի կարելի հարցը տեղափոխել քաղաքական հարթություն: Ջավախքում էլեկտրաէներգիայի խնդիր կա. թող Երեւանի իշխանությունները մտահոգվեն: Ջավախքի դպրոցներում դա-

Կրկնում եմ՝ շուրջ մեկուկես տարի առաջ Ջավախքում տեղի ունեցած ընդհարումը չվերածվեց արյունահեղության, որովհետեւ Հայաստանի եւ Վրաստանի իշխանությունները խոհեմ գտնվեցին: Նույնը չի կարելի ասել վրաց քաղաքական գործիչների եւ հատկապես վրացական մամուլի մասին, որի էջերում աղավաղված է հայի կերպարը: Այսպես, միջադեպի առիթով «Շանսի +» պարբերականը գրեց. «Վրաց զինվորներն այդ պահին պետք է ընտրեին մահ կամ ամոթ», իսկ ըստ վրաց ազգայնականների առաջնորդ Զ. Վաշակմաձեի՝ «անհրաժեշտության դեպքում իշխանությունները Ջավախքում պետք է ուժ գործադրեն... ինչպես Թուրքիան դաժան պայքար է մղում քրդերի դեմ, որոնք պահանջում են ինքնավարություն»: Այժմ մեջբերեմ սոցիալիստների առաջնորդ Վ. Ռչեուլիշվիլու՝ ինձ տված հարցազրույցից մի հատված. «Վրաստանի հայերն ասում են՝ ես հայ եմ, դրա համար ինձ վրա ուշադրություն չեն դարձնում: Այո՛, Ջավախքում միգուցե եւ կան ան-

Աջարիան ինքնավար կարգավիճակ ստացավ

Ռուսական զորքերը կհեռանան Վազիանիից եւ Գուդաուտայից

Սակայն Թբիլիսիում քաղաքական գործիչներն ու վերլուծաբաններն այնքան էլ թափանցիկ ակնարկներ չեն անում՝ ի՞նչ է նշանակում «Աջարիա» բառի փոխարեն «Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետություն» կապակցության իմաստն իրականում: Առանց այն էլ Բաթումում պաշտոնական Թբիլիսիի օրենքներն ընդունվել են միայն ի գիտություն, երկրամասում կիրառվել են այն որոշումները, որոնք եղել են Ասլան Աբաշիձեի ճաշակով: Վերջինս հավասարակշռված քաղաքականություն է վարում Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի հետ, միաժամանակ ստանում եւ Մոսկվայի, եւ Անկարայի աջակցությունը: Պրն Աբաշիձեն «սեպարատ» պայմանագրեր է կնքել Թուրքիայի հետ 1995 թ. Կարսում, եւ Ռուսաստանի հետ՝ 1997 թ. Մոսկվայում: Թբիլիսիի եւ Բաթումի իշխանությունների միջեւ թշնամանքը երբեմն տեղափոխվում էր բարոյական հարթություն: Վրաստանի համար ամենացավոտ խնդրում (Աբխազիա) Շեւարդնաձեի եւ Աբաշիձեի մեկնաբանությունները տրամագծորեն հակադիր են. Վրաստանի նախագահի համոզմամբ վրացիների նկատմամբ կատարվել են ցեղասպանություն, էթնիկական զտումներ, մինչդեռ Աբաշիձեի կարծիքով աբխազական պատերազմն սկսվել է վրացական կողմի նախաձեռնությամբ, եւ էթնիկ զտումների մասին խոսելն անիմաստ է:

Ահա Թբիլիսիի եւ Բաթումի հակասությունների նման հոլովույթում Աջարիային տրվում է ինքնավար կարգավիճակ: Եթե Թբիլիսին ինքնավարության կարգավիճակ է շնորհում Աջարիային, ապա, ըստ տրամաբանության, նույնը պետք է շնորհի Սամցխե-Ջավախեթիային եւ Վրաստանի ադրբեջանցիներին, որոնք կոմպակտ բնակվում են երկրի արեւելքում եւ հարավ-արեւելքում:

Մեր կարծիքով՝ Աջարիային ինքնավարություն շնորհելը սխալ որոշում է, առավել սխալ կլինի նման կարգավիճակ Ջավախքին շնորհելը, եթե հայ-վրացական դարավոր բարեկամության մասին խոսակցություններն անկեղծ են: Ջավախքին եւ ջավախահայությանը անհրաժեշտ է շնորհել ապրելակերպի նորմալ, տանելի պայմաններ:

Ինչպե՞ս կընդունվի Աջարիայի նոր կարգավիճակի որոշումը Ախալքալաքում: Գաղտնիք չէ, այստեղ կան ուժեր, որոնք երազում են Ջավախքի ինքնավարության մասին: Արդեն 20 տարի թղթի վրա գրված է «Ինքնավար Ջավախքի սահմանադրությունը»: Գաղտնիք չէ նաեւ, որ Ասլան Աբաշի-

սագրքերի պակասություն է զգացվում. թող Հայաստանի կրթության նախարարությունը մտահոգվի: Երբեք չի կարելի ջավախահայության սոցիալական ծանր վիճակը պայմանավորել ազգային խտրականության տեսանկյունով: Ծանր է սոցիալական վիճակը հայաբնակ Ջավախքում, ադրբեջանաբնակ Մառնեուլում, մայրաքաղաք Թբիլիսիում, ամենուր:

Ապրիլի երկրորդ կեսին Վրաստանի համար կայացած ոչ պակաս կարեւոր որոշում կարելի է համարել վրաց-ռուսական ռազմական համաձայնագիրը, ըստ որի Գուդաուտայում (Աբխազիա) եւ Վազիանիում (Թբիլիսիից ոչ հեռու) տեղաբաշխված ռուսական ռազմաբազաները մինչեւ 2001 թ. հունիսի 1-ը պետք է դուրս բերվեն Վրաստանից: Սա կարելի է համարել Վրաստանի՝ Ռուսաստանի ազդեցությունից ազատվելու հերթական քայլ: Սակայն կարելի է համարել նաեւ, որ Գուդաուտայից եւ Վազիանիից ռուսական ռազմաբազաների դուրսբերումը մասնակիորեն է բավարարում պաշտոնական Թբիլիսիի ցանկությունները: Բանն այն է, որ Վրաստանի տարածքում՝ Ախալքալաքում եւ Բաթումում են տեղաբաշխված ռուսական եւս երկու ռազմաբազաներ: Թե դրանք ե՞րբ դուրս կբերվեն Վրաստանի տարածքից, պայմանավորված է ոչ միայն ռուս-վրացական համաձայնագրերով. Ախալքալաքը եւ Բաթումը համարվում են Վրաստանի այն տարածաշրջանները, որտեղ Թբիլիսիի ազդեցությունը ձեւական բնույթ է կրում:

Պատկերացնենք՝ մեկ տարի կամ հինգ տարի հետո վրաց-ռուսական համաձայնագրով Ախալքալաքից ռուսական զորքերը դուրս են բերվում, ինչպես կվերաբերվեն դրան ջավախահայերը: Կանխագուշակումները թողնենք մի կողմ եւ վերհիշենք 1998 թ. օգոստոսի 13-ի միջադեպը: Ըստ Թբիլիսիի իշխանությունների գնահատման՝ «Վրաստանը կարողացել է խուսափել մի նոր լուրջ հակամարտությունից, գուցե նաեւ՝ պատերազմից»: Հիշեցնենք, որ այդ օրը Վրաստանի ՊՆ-ը որոշել էր հրետանային զինավարժություններ անցկացնել Ջավախքի շրջանում: Երբ տեղի հայերը վրացական զորայունը կանգնեցրել են Ախալքալաք տանող ճանապարհին, անհայտ անձինք հարձակվել են ռուսական բանակի Ախալքալաքում գտնվող զինապահեստների վրա եւ զենք հափշտակել: Քաղաքում սկսեցին լուրեր տարածվել, թե վրացական բանակի զորամասերը գալիս են շրջան՝ հայերին տեղահանելու: Նույն օրը երեկոյան Ախալքալաքի վարչակազմի շենքում գործել է պայթուցիկ սարք:

ջատողական հակումներ, բայց 1-2 մարդու շրջանում, որոնք կփորձեն պղտոր ջրում ձուկ որսալ: Ես մանրազնին ուսումնասիրել եմ Ախալքալաքը: Այնտեղ տեղակայված է ռուսական զինվորական բազա, որտեղ աշխատում են նաեւ տեղի հայերը: Թբիլիսիի իշխանությունները Ախալքալաքին բյուջեից տրամադրում են շուրջ 80.000 դոլար: Ռուսական բազայից ախալքալաքցիները ստանում են 500.000 դոլար աշխատավարձ: Բնականաբար, երբ ռուսական բազան հանում են, տեղացիների սոցիալական վիճակն ավելի է վատանում, մարդիկ զրկվում են աշխատանքից»:

Անաղմուկ չի անցնի նաեւ Աջարիայից ռուսական զորքերի դուրսբերումը: Թբիլիսիի եւ Բաթումի փոխհարաբերություններում առավել վիճահարույց է հենց ռուսական զորքերի դուրսբերման խնդիրը: Աջարիայում են տեղաբաշխված ռուսական սահմանապահ եւ ցամաքային զորքերը: Դեռ 1991 թ. երկրամասի ղեկավարությունը որոշում ընդունեց, համաձայն որի՝ ռուսական սահմանապահ զորքերում ծառայելու իրավունք էր տրվում Աջարիայի բնակիչներին: Հինգ տարվա ընթացքում Աջարիայում տեղաբաշխված ռուսական զորքերի շուրջ 95 տոկոսը կազմում էին տեղացիները: Ըստ Ասլան Աբաշիձեի, այսպես լուծվում էր Վրաստանի պետական սահմանի պաշտպանությունը, ինչպես նաեւ՝ հարյուրավոր աշխատատեղերի հարցը. «Հարյուրավոր ընտանիքներ ապահովված էին բարձր աշխատավարձով, սակայն 96-ին կենտրոնը որոշեց արգելել տեղացիների ծառայությունն Աջարիայում»:

Վրաստանը ձգտում է անդամակցել ՆԱՏՕ-ին: Գոնե այդ անդամակցության համար անհրաժեշտ է ազատվել ռուսական ազդեցությունից, երկրի տարածքից դուրս բերել ռուսական զորքերը: Պաշտոնական Թբիլիսիի կանխատեսումներով՝ մինչեւ 2003 թ. ռուսական ռազմակայաններ չպետք է լինեն երկրի տարածքում, այդ թվում Աջարիայում եւ Ջավախքում: Վրաստանի՝ Ռուսաստանի ազդեցության ոլորտից դուրս գալը անհարթ չի լինի:

«Ռուսները բազմիցս են հայտարարել, որ եթե Վրաստանի իշխանությունները խելոք չլինեն, ապա առանց դժվարության Աջարիայում եւ Ջավախքում կկրկնվեն Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի ողբերգությունները» նմանատիպ եւ ավելի կտրուկ բնորոշումներ կարելի է լսել Վրաստանում: Այս ամենի մեջ ճշմարտանման ինչ-որ բան կա: Նաեւ՝ տագնապ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Բաթում-Ախալքալաք-Երեւան

ՄԱՐՍԵԼ

Հայոց ցեղասպանության տարելիցը՝ թուրք ընդդիմադիրների մասնակցությամբ

Ներկայությամբ 1300 հայերի, Գերմանիայից ու Ֆրանսիայից հրավիրված թուրք ու քուրդ ընդդիմադիր քաղաքական դեմքերի՝ գլխավորությամբ Ալի Էրթեմի ու Բուլենթ Գյուքի («Ցեղասպանության ընդդիմադիրներ»), նշվեց Հայոց ցեղասպանության 85-ամյակը Մարսելի համագումարների պալատում: «24 ապրիլ կոմիտեի» կազմակերպությամբ այս պատմական միջոցառմանն առաջին անգամ հրավիրվել էր թուրք քաղաքական գործիչ, «Ցեղասպանության ընդդիմադիրներ» կազմակերպության նախագահ Ալի Էրթեմը (Գերմանիա), որն իր «մեղքի խոստովանումը» դարձյալ հանձնեց ցեղասպանության զոհ հայերի զավակներին: Քուրդ ժողովրդի անունից նույնպես ներողություն խնդրեց Բուլենթ Գյուքը... Այս միջոցառմանը ելույթ ունեցավ նաեւ Փարիզի «Հայկական սփյուռքի հետազոտությունների կենտրոնի» նախագահ Ժան-Կլոդ Քեբաբջյանը, որը քննադատեց այն «հայրենասերների» արարքները, որոնք բոլորին «նույնացնելով» ոճրագործի ու եղեռնագործի պիտակներով, վնա-

սել էր ունեցել ցույց Թուրքիայի հյուպատոսության առաջ, որտեղ վառել էին Թուրքիայի դրոշները... Այսպիսի «արարողությանը» մերժել էին մասնակցել Ֆրանսիայի ու ֆրանսահայ դեմոկրատական շարժման անդամները, որոնք արդեն իսկ լայն կապեր են հաստատել Թուրքիայի դեմոկրատական շրջանակների ու զանգվածային լրատվության միջոցների հետ՝ շարունակելով երկխոսությունն ու ցեղասպանության ճանաչման դժվարին պայքարը:

Մյուս կողմից, Գերմանիայի հեռուստատեսության SAT-3 ալիքն անցյալ ապրիլի 24-ին ու 27-ին միժամյա հաղորդումներով ներկայացրեց Հայոց ցեղասպանությունը՝ ֆրանսահայ ու գերմանահայ գաղթօջախների ականավոր դեմքերի հետ հարցազրույցներով, կոմիտասյան երաժշտությամբ ու Կոմիտասի կիսանդրու ցուցադրմամբ՝ որպես 1915-ի Ցեղասպանության արհավիրքից «փրկվածներից» մեկին: Ապա՝ գերմանացի-հրեա տաղանդավոր գրող ու մտավորական Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը» գրքի հիա-

Մարսելի միջոցառման մասնակիցների մի խումբ

սում են Թուրքիայի այն դեմոկրատական ուժերին, որոնք հսկայական աշխատանք են տանում երկրի ներսում ու դրսում՝ ճանաչել տալու Հայոց ցեղասպանությունը: Կենտրոնն այդ հարցով հանդես եկավ հատուկ հաղորդագրությամբ, մանավանդ որ հունիսի 17-ին Ֆրանսիայի Սենատում տեղի է ունենալու «1915 թ. ճանաչման ու հաշտության» միօրյա խորհրդաժողովը, որտեղ ելույթ են ունենալու սփյուռքի, հայրենիքի, Թուրքիայի քաղաքական դեմքեր ու մարդու իրավունքների պաշտպանության շարժումների գործիչներ:

Մարսելում ապրիլի 24-ի առավոտյան

նալի մի վեղուծական հաղորդում: Հաղորդավարը պատմելով Հայկական ցեղասպանության մասին, հայտնեց, թե Ֆրանց Վերֆելի գրքի առաջին հրատարակումից վաճառվել է 150 հազար օրինակ, ապա եւ միլիոնավոր օրինակներ բազմաթիվ լեզուներով: Հաղորդումն ավարտվեց Հայաստանի Մուսա լեռան հուշարձանի մոտ տեղի ունեցող տոնակատարություններից նկարահանման տեսարաններով ու հերոսամարտի մասնակիցների ոգեշունչ արտահայտություններով:

[illegible]
Մարսել-Փարիզ-Բրեմեն

Միջին Արեւելք. չի բացառվում թեժ ամառվա տարբերակը

Մինչ Իսրայելի ղեկավարները հռչակում են «Սիրիայի հետ խաղաղության սեզոնի ավարտը», պաշտոնական Թել Ավիվը ելքեր է որոնում ՄԱԿ-ի, Վաշինգտոնի եւ Փարիզի եռանկյունում՝ Լիբանանի գրավյալ հողերից իր զորքերի դուրսբերման առնչությամբ: Այս ընթացքում ահագնանում է Թել Ավիվի սպասվող քայլի եւ հնարավոր հետեւանքների անորոշությունը: Այս ծիրում, չնայած եբրայական պետությունը պաշտոնապես տեղեկացրել է ՄԱԿ-ին մինչեւ հուլիսի 7-ը Լիբանանից հեռանալու մասին, բայց եւ այնպես օրերս մերժել է ՄԱԿ-ի հատուկ բանագնաց Տերի Լարսոնին ներկայացնել այդ գրավյալ տարածքները ազատելու ժամանակացույց:

Իսրայելական զորքերի միակողմանի հեռացումը Լիբանանից, ըստ երեւույթին, հետապնդում է 2 նպատակ: Առաջին հերթին ճնշում գործադրել Դամասկոսի վրա՝ նրան զրկելով լիբանանյան դիմադրության լծակից: Միեւնույն ժամանակ ապահովել իսրայելցի զինվորների ու քաղաքացիների անվտանգությունը նույն դիմադրության հարձակումներից: Բայց ակնհայտ է, որ այս 2 նպատակներն էլ գործնականում իրականանալի չեն, մանավանդ այն պարագայում, երբ «Հզբոլահն» իր պայքարը պայմանավորում է ոչ միայն Լիբանանի, այլեւ Սիրիայի գրավյալ հողերի ամբողջական ազատագրմամբ: Մյուս կողմից, պաշտոնական Բեյրութը, ի դեմս նախագահ Լահուդի եւ վարչապետ Հոսի, բազմիցս հայտարարել է, որ չեն երաշխավորելու Իսրայելի անվտանգությունը՝ միակողմանի քայլերի դեպքում:

Նման իրավիճակում ինքնաբերաբար կասկածներ են առաջանում Թել Ավիվի թաքուն մտադրությունների մասին:

Դրանց եզակի նշաններից չեն միայն այն ցույցերը, որոնք վերջերս Բեյրութում կազմակերպեցին Լիբանանի երբեմնի «զինվորական կառավարության» իսրայելամետ «վարչապետ» Միշել Աունի կողմնակիցները, որոնք պահանջում են Լիբանանում գտնվող 35 հազարանոց սիրիական զորքերի հեռացումը: Հայտնի է, որ սիրիական բանակը մեծ դեր ունեցավ քաղաքացիական պատերազմին վերջ տալու գործում եւ այսօր էլ Լիբանանում կայունության հաստատման կարեւոր գործոն է: Ուստիեւ, Միշել Աունի կողմնակիցների «պահանջատիրությունը» իսրայելական մտադրությունների շղթայի մի օղակն է, որին նախորդել էր մի շարք սրբավայրերի ռմբահարումը՝ Լիբանանում իրադրությունը ապակայունացնելու համար:

Երկու ամիս է մնացել Իսրայելի խոստացած միակողմանի հեռացմանը, սակայն դեռեւս մշուշոտ է նրա ստեղծած, այսպես կոչված, «հարավլիբանանյան բանակի» հետագա դերն ու ճակատագիրը: Այս փաստը նույնպես խիստ բացասական հետեւանքներ է ենթադրում: Բոլոր այս հանգամանքները նպաստում են կասկածանքով նայելու միակողմանի հեռացմանը, որի իրագործման պարագայում, ամենայն հավանականությամբ, իրադրությունն ավելի է սրվելու լիբանանա-իսրայելական ճակատում: Իսկ եթե դրան գումարվեն Թել Ավիվի՝ Լիբանանում սիրիական շահերը հարվածելու սպառնալիքները, ապա չպետք է բացառել թեժ եւ լարված ամառ, որը կարող է սկսվել Լիբանանի հարավից եւ անցանկալի հետեւանքներ ունենալ ողջ տարածաշրջանի համար:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ

ՄՇԱԿՈՅԹ

Քաղաքակիրթ տեսնենք Երեւանը

Մտավորականների բաց նամակը Երեւանի քաղաքապետին

Քաջատեղյակ լինելով, որ մայրաքաղաքում կարեւոր բազմաթիվ հարցեր կան, որոնց մեծ մասն առնչվում են ֆինանսական խոշոր ներդրումներին եւ ստեղծված իրավիճակում այնքան էլ դյուրին չէ իրագործել բոլոր մտահղացումները, այնուամենայնիվ, դիմում ենք Ձեզ՝ Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաք Երեւանի քաղաքապետին, այն քաղաքի ղեկավարին, որը դեմքն է Հայաստանի եւ հիմնականում Երեւանով ենք ներկայանում աշխարհին:

Եթե ֆինանսական սուղ միջոցները կամ դրանց բացակայությունը պատճառ են որոշ հարցեր չլուծելու, ապա կան խնդիրներ, որոնց կարգավորման համար միջոցներ պետք չեն, անհրաժեշտ է միայն սրտացավ մոտեցում:

Խոսքը Երեւանում սնկի նման աճող բացօթյա սրճարաններից եւ ձայնագրությունների վաճառքի կետերից առավոտից մինչեւ կեսգիշեր հնչող երաժշտության մասին է:

Թողնենք մի կողմ հնչող երաժշտության որակը: Դա առանձին հարց է:

Նույնիսկ բարձրարվեստ երաժշտությունը, եթե ստիպված են լսելու հակառակ իրենց կամքին, լսելու, երբ տներում եւ հիվանդանոցներում կան հիվանդներ, ծերեր, դպրոցներում եւ ԲՈՒՀ-երում դասընթացներ, տներում պարապող դպրոցականներ ու ուսանողներ, ստեղծագործող մտավորականներ, թատրոններում եւ համերգասրահներում ընթացող փորձեր ու ներկայացումներ, աշխատանքից հետո հանգստացողներ, վերջապես վշտահար մարդիկ, ապա, ներեցեք, այդ երաժշտությունը հնչեցնողների եւ այդ բանը թույլատրողների եւ հանդուրժողների կողմից բարոյական չափանիշների ոտնահարում է, իսկ միջազգային չափանիշներով որակվում է որպես մարդու իրավունքների կոպիտ խախտում:

Աշխարհի քիչ թե շատ զարգացած ոչ մի երկրում չկա այդպիսի բան, հնարավոր չէ այդպես բռնանալ մարդկանց տրամադրության վրա:

Երեւանի չնչին զբոսայգիները, մայթերը սրճարանների տերերի կողմից բառացիորեն խլվել են երեւանցիներից, հերիք չէ, դրանք դարձել են իսկական պատուհաս եւ չարիք, դադարել են հանգստավայր լինելուց:

Չէ՞ որ անընդհատ եւ բարձր հնչող երաժշտությունը նյարդային եւ այլ հիվանդությունների պատճառ կարող է դառնալ:

Քաղաքացիների բողոքը հանդիպում է սրճարանների տերերի բիրտ վերաբերմունքին:

Տեղին է հիշեցնել, որ 1996-97 թթ. քաղաքապետարանն արգելել է Երեւանի փողոցներում, բացօթյա սրճարաններում եւ ձայներիզների վաճառքի կետերում բարձր երաժշտություն հնչեցնել, եւ այդ որոշումը չեղյալ չի հայտարարվել:

Մեծարգո պարոն քաղաքապետ:

Մենք լիահույս ենք, որ Ձեզ շատ հուզող հարց ենք բարձրացնում, եւ Դուք ունկնդիր կլինեք մտավորականների ձայնին:

Մենք առաջնորդվում ենք մի ցանկությամբ. գեղեցիկ, ժամանակակից ու քաղաքակիրթ տեսնել մեր Երեւանը: Մենք պատրաստ ենք մեր ուժերը ներածի չափ սատարել քաղաքային իշխանություններին նման հարցերի լուծման գործում:

Հարգանքներով՝

Արտահամյան Մեդեա՝ ՀՀ վաստ. արտիստ, թավջութակահարուհի, ***Արտահամյան Խորեն***՝ ՀՀ ժողովրդական արտիստ, ***Աղամյան Կարեն***՝ ՀՀ նկարիչների միության նախագահ, ***Ասա[illegible]յան Ա[illegible]***՝ Երեւանի Ա. Բաբաջանյանի անվան երաժշտական ուսումնարանի տնօրեն, ***Արեւշատյան Սեն***՝ Մատենադարանի տնօրեն, ակադեմիկոս, ***Ամիրխանյան Ռոբերտ***՝ ՀՀ կոմպոզիտորների միության նախագահ, Ազգ. պատգամավոր, ***Բաբախանյան Արմեն***, դաշնակահար, պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, ***Բարսեղյան Լավրենտի***՝ Ցեղասպանության թանգարանի տնօրեն, պատմական գիտությունների դոկտոր, ***Բուդաղյան Արմեն***՝ ՀՀ կոմպոզիտորների եւ երաժշտագետների միության անդամ, Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, արվեստագիտության թեկնածու, ***Գրիգորյան Գեղամ***՝ Ազգային օպերային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, ***Դուրյան Օհան***՝ Ազգային օպերային թատրոնի գլխավոր դիրիժոր, ***Զոլյան Սուրեն***՝ Երեւանի օտար լեզուների պետական ինստիտուտի ռեկտոր, ***Թադեւոսյան Էդվարդ***՝ ջութակահար, պրոֆեսոր, Կոմիտասի անվ. լարային քառյակի առաջին ջութակահար, ***Թարվերդյան Ա.***՝ ՀՀ գյուղատնտեսական ակադեմիայի ռեկտոր, ***Իսաբեկյան Արամ***՝ Երեւանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի ռեկտոր, պրոֆեսոր, ***Խաչատրյան Շահեն***՝ Հայաստանի ազգային պատկերասրահի տնօրեն, ***Կապուտիկյան Սիլվա***՝ բանաստեղծուհի, ակադեմիկոս, ***Կիրակոսյան Գրիգոր***՝ Երեւանի պետական տնտեսագիտական ինստիտուտի ռեկտոր, ***Կոստանդյան Վլադիմիր***՝ ՀՀ հեղինակային իրավունքների ազգային գործակալության պետ, ***Հակոբյան Վիլեն***՝ Երեւանի պետական բժշկական համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր, ***Հախվերդյան Լեւոն***՝ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, ակադեմիկոս, ***Հարությունյան Ալեքսանդր***, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, կոմպոզիտոր, ***Հարությունյան Վարազդատ***՝ ճարտարապետ, ակադեմիկոս, ***Հայկազյան Պետրոս***՝ ՀՀ վաստակավոր ուսուցիչ, Սայաթ-Նովայի անվան երաժշտական դպրոցի տնօրեն, ***Հեքիմյան Տիգրան***՝ Ազգային ռադիոյի կամերային երգչախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր, ***Հովեյան Հովիկ***՝ բանաստեղծ, Հայաստանի ազգային ռադիոյի մշակութային հաղորդումների խմբագրության գլխավոր խմբագիր, ***Ղազանչյան Երվանդ***՝ Թատերական գործիչների միության նախագահ, ***Ղազարյան Դավիթ***՝ Հայաստանի երաժշտական ընկերության նախագահ, ՀՀ մշակույթի վաստակավոր գործիչ, Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի վոկալ-տեսական ֆակուլտետի դեկան, պրոֆեսոր, ***Ղարաբեկյան Արամ***՝ Երեւանի կամերային նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր, ***Ղափլանյան Աշոտ***՝ Ռ. Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանի տնօրեն, ***Ճգնավորյան Լորիս***՝ ՀՖՆ-ի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր, ***Մաթեւոսյան Հրանտ***՝ Հայաստանի գրողների միության նախագահ, ***Մավիսակալյան Մելիք***՝ կոմպոզիտոր, ***Մարտիրոսյան Ռադիկ***՝ ԵՊՀ-ի ռեկտոր, ակադեմիկոս, ***Մեհրաբյան Նորայր***՝ «Բարեկամություն» պարի համույթի գեղարվեստական ղեկավար, ***Միրզոյան Էդվարդ***՝ կոմպոզիտոր, ՍՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, ***Շահվերդյան Վահե***՝ Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, ***Սարյան Արաքսի***՝ արվեստագիտության թեկնածու, Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, երաժշտության պատմության ամբիոնի վարիչ, ***Ստամբոլցյան Վահագն***՝ երգեհոնահար, ՀՀ վաստակավոր արտիստ, ***Սմբատյան Արմեն***՝ Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ռեկտոր, ***Սարգսյան Սոս***՝ Թատերական ինստիտուտի ռեկտոր, ՀՀ ժողովրդական արտիստ, ***Չաուշյան Լեւոն***՝ կոմպոզիտոր, ***Չեքիջյան Հովհաննես***՝ Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ:

«...Խաչքարից հանեց նրա մեջ նիրհող մաքուր մեղեդին»

Լուսինե Զաքարյանին նվիրված գրքի շնորհանդեսը

Լուսինե Զաքարյան. շուրջ 30 տարի նա բոլորանվեր ծառայեց հայ երգարվեստին, իր անզուգական ու հրեշտակային ձայնով մեր տոհմիկ երգի հմայքը տարածեց ամբողջ աշխարհով մեկ:

Երկար չապրեց Լուսինե Զաքարյանը՝ 57 տարի ընդամենը, բայց հիմա հայ երգարվեստն անհնարին է պատկերացնել առանց նրա, եւ նրա արվեստի հանդեպ հարգանքի տուրք դարձավ Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միությունում կազմակերպված երեկոն: Այստեղ կայացավ «Լուսինե» գրքի՝ երգչուհուն նվիրված հանրագիտարանային բացառիկ արժեք ներկայացնող ժողովածուի շնորհանդեսը:

Գրքի հեղինակներին՝ երգչուհու մտերիմ ընկերուհի Լիդա Գեւորգյանին եւ կյանքի ընկերոջը՝ Խորեն Պալյանին, ուրախ ու ջերմ խոսքերով դիմեցին Շահե արք. Աճեմյանը, բանաստեղծ Լեւոն Միրիջանյանը, կոմպոզիտոր Էդվարդ Միրզոյանը, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը, հանդիսության նախաձեռնող Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության նախագահ Սեդա Գալստյանը եւ ուրիշներ:

- Եղավ մի ժամանակ, երբ մոռացել էինք անգամ աղոթելը, մեր շրթունքները կարծրացել էին չաղոթելուց, եւ, ահա, հայտնվեց Լուսինեն, եւ ինչպես վեհափառ Վազգեն հայրապետն ասաց, բոլորիս փոխարեն սկսեց աղոթել,- դիմելով ներկաներին ասաց բանաստեղծուհի, ՀՀ ԳԱԱ անդամ Սիլվա Կապուտիկյանը: Եվ բոլորիս մեղքերը կարծես թե քավեց ու թողություն խնդրեց բոլորիս փոխարեն: Ահա, նաեւ այս դերը խաղաց նա մեր կյանքի մեջ, եւ այս գիրքը զարմանալի գիրք է: Շատ մեծություններ ենք ունեցել, անսահման մեծություններ, բայց այս գիրքը կարծես ողողված է մի ուրիշ լույսով, ուրիշ ջերմությամբ, մեզ բերում է մի երանելի ժամանակի ճառագայթը եւ հիշեցնում, թե ինչ հոգեղեն, ոգեղեն սլացումներով ենք սնվել մենք հանձին Լուսինեի, թե նրա երգն ինչ գեղեցիկ հրայրումներ է ունեցել մեր հոգում:

Հանդիսության ընթացքում ցուցադրվեցին Լուսինեի կյանքի մի դրվագը պատկերող վավերագրական ժապավեն եւ Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի խոսքը նրա ծննդյան 60-ամյակի առթիվ:

Լուսինեին նվիրված պոեզիան հրապարակեցին ասմունքի անվանի վարպետները:

«Լուսինե» գիրքը տպագրության է պատրաստել «Արեգ» հրատարակչությունը, տպագրվել է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում:

ՎԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆ
Լուսանկարը՝ հեղինակի

ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՖՈՆԴՈՒՄ

Ծիրանի մանուշակների բույրը

Ջուլիետ Մատինյանի գրքի քննարկումը

«...Որրանս կապույտն է, սնունդս ծխախոտը, հարեւանս Ծովաշուշանը: Հնչում եմ ավազների ու խութերի մեջ, կեսօրին խայտում եմ, եւ եթե կուշտ եմ՝ ավելորդ չեմ ուտում: Հանդարտ բնավորություն ունեմ: Ես մոտավորապես գիտեմ իմ ով լինելը: Չար ձկան մոտենալուց...»: Այս տողերի հեղինակն արձակագիր Ջուլիետ Մատինյանն է: Իսկ այս տողերը նրա վերջին «Ծիրանի մանուշակներ» գրքից են, որը 1999 թ. լույս է ընծայել «Զանգակ-97» հրատարակչությունը: Մոտ երեք տասնյակ կարճ պատմվածքներ ընդգրկող այս ինքնատիպ, ուշագրավ փոքրիկ գրական ժողովածուն առաջին հայացքից անտարբեր չի թողնում ընթերցողին: «Ծիրանի մանուշակները» մարդկային կարոտների մասին է: Հենքը՝ մանկական, հասկացությունները՝ ընդհանրական: Այն ընթերցվում է սիրով, հետաքրքրությամբ: Սա հեղինակի չորրորդ գիրքն է «Գլոբուսն ու տղան», «Մորենի», «Ոսկե ճանճը» գրքերից հետո: Եվ ահա «Ծիր Կաթին» ՀՀ մշակութային ֆոնդի «Ծիր Կաթին» ակումբում հավաքվել էին գրողի գրչակից ընկերները, մտերիմները եւ բուն գրական մթնոլորտում քննարկեցին նոր գիրքը: Երեկ նույն ժամանակ քննարկվեց նաեւ ծագումով չանախչեցի երաժշտության ուսուցչուհի, երիտասարդ բանաստեղծուհի Դարիկո Խաչատրյանի «Չարչարանաց ծաղիկը» գիրքը, որը նույնպես լույս է տեսել վերջերս: Թե՛ մշակույթի ֆոնդի նախագահ Արեւշատ Ավագյանը, թե՛ մյուս բոլոր բանախոսները ճշմարիտ եւ ըստ արժանվույն գնահատեցին հայ գրական անդաստանը համալրած այս նոր գրքերը:

ԱՐԵՎԻԿ ՎԱՐՇԱՄՅԱՆ

ՕՐ ԱՆՄՈՌՈՒՑ

Բախի մահվան 250 տարին

Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի առիթով Երեւանի Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը անցկացվեց հոգեւոր երաժշտության երկրորդ փառատոնը՝ «Սուրբ Զատիկ» խորագրով: Համերգներին զուգահեռ Հայկական Բախյան ընկերությունը Ա. Խաչատրյանի անվան տուն-թանգարանում փառատոնի շրջանակներում այս տարի առաջին անգամ կազմակերպեց գիտական կոնֆերանս նվիրված Բախի եւ հայ հոգեւոր երաժշտության հարցերին: Գիտաժողովի կազմակերպչական կոմիտեի նախագահն էր Հայկական Բախյան ընկերության նախագահ Զավեն Վարդանյանը, պատասխանատու քարտուղարը Միխայիլ Կոկժաեւը:

Բախ եւ հոգեւոր երաժշտություն. ի՞նչ ընդհանրություն: Ուղղակի այս երկուսի ստեղծագործական հիմքը աստվածաշնչյան գաղափարներն են: Հոգեւորի բարձրարժեք խորհուրդը կրող գիրք գրքոց Աստվածաշունչը անսպառ ոգեւորման աղբյուր է եղել երաժշտության համար:

Երկօրյա գիտական կոնֆերանսում իրենց ելույթներով ներկայացան երաժշտագետներ, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Աննա Արեւշատյանը (թեման՝ «Հոգեւոր երաժշտության հարցերը Հովհաննես Վանականի եւ Վարդան Արեւելցու աշխատություններում»), դիրիժոր, դասախոս Գրիգոր Դանիելյանը («Բախ» երգեհոնային գրքույկ»), դասախոս, երաժշտագետ Մհեր Նավոյանը («Հայկական միջնադարյան պրոֆեսիոնալ երգաստեղծության եւ հայկական Վերածննդի առնչությունների մասին»), երաժշտագետ, հայ շարականների գիտակ ու դրանց հմուտ մեկնաբան Խորեն Պալյանը («Մովսես Խորենացին շարականագիր»): Պատասխանատու եւ հաճելի էր նաեւ Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի ասպիրանտ Նարեկ Թովմասյանի, չորրորդ կուրսի (Եվա Խաչատրյան, Ռասմիլա Ալավերդյան, Վերա Չալյան, Աննա Խաչատրյան, Օլյա Նուրիջանյան, Մարիաննա Չալիկյան, Նառա Բաղդասարյան, Եկատերինա Սիմոնյան, Անահիտ Մեսրոպյան) եւ 3-րդ կուրսի (Լուսինե Մելքումյան, Լալա Հովհաննիսյան, Լուսինե Հարությունյան, Նատալյա Պոդոլսկայա) երաժշտագետ ուսանողների ելույթները:

Թեմաներում բացահայտվեցին Բախի եւ հայ հոգեւոր երաժշտության պատմական, գեղագիտական եւ տեսական խնդիրներ:

Գիտաժողովը ընդամենը մի փորձ էր, հաջորդ՝ միջազգային գիտաժողովի նախօրեին: Հուսանք այն նվիրական գործը, որը նպատակ ունի «Հայկական Բախյան ընկերությունը» (այն է՝ Բախի հատկապես հոգեւոր ժառանգության, տեսական ու կատարողական խնդիրների ուսումնասիրումը, հայ հոգեւոր երաժշտության ծագման ու զարգացման ամբողջ պատմության լիակատար ստեղծումն ու հրապարակումը, թարգմանումը օտար լեզուներով), կիրականացվի լավագույն գիտակների ու տաղանդավոր երիտասարդ երաժշտագետների միասնաբար մասնակցությամբ:

ՕԼՅԱ ՆՈՒՐԻՋԱՆՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

ՄԱՅԻՍԻ 3

- 1469 թ. ծնվել է իտալացի մտածող Նիկոլո Մաքիավելին, որը «Վերածննդի հսկաներից» է: Նա անկրոն հասարակություն չէր պատկերացնում:
- 1334 թ. մահացել է ռուս զինվորական գործիչ Ալեքսեյ Արակչեեւը: Նա եղել է ռուս 3 թագավորների՝ Պավել I-ի, Ալեքսանդր I-ի եւ Նիկոլայ I-ի վստահված անձը, բազում բարեփոխումներ է մտցրել բանակի կազմակերպման եւ զինման գործում:
- 1843 թ. ծնվել է ռուս նկարիչ Վիկտոր Վասնեցովը: Նա անսահմանորեն սիրում էր իր երկրի անցյալը, նրա պատմությունն ու մշակույթը: Այստեղից էլ իր կտավներում «Ռուսական ոգին» հավերժացնելու Վասնեցովի ձգտումը:
- 1898 թ. Կիեւում ծնվել է Իսրայելի կին պետական գործիչ Գոլդա Մեիրը: 8 տարեկանում ծնողների հետ տարագրվել է ԱՄՆ: 1921 թ. նա տեղափոխվում է Իսրայել եւ եռանդուն մասնակցում սիոնիստական շարժմանը: Մեիրը քիչ ավանդ չունի 1948 թ. Իսրայելի պետության ստեղծման գործում: Երկար տարիներ նա ղեկավար պաշտոններ է զբաղեցրել, իսկ 1969 թ. դարձել է երկրի վարչապետ:
- 1941 թ. ծնվել է վրաց շախմատիստուհի, աշխարհի եռակի չեմպիոն Նոնա Գափրինդաշվիլին:
- 1941 թ. ծնվել է երաժիշտ Սամվել Ալաջյանը: Երաժշտության սիրահարները երախտագիտությամբ են հիշում միջազգային մրցույթների բազմակի դափնեկրի հրաշալի կատարումները:
- 1905 թ. ծնվել է հայ ռեժիսոր Վարդան Աճեմյանը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Ահեկան ամսվա Արամ օրն է:

ՆՈՒՐԻ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

Մարզական

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Աշոտ Դանիելյանն ամենաուժեղն է

Աշոտ Դանիելյան

Սոֆիայում անցկացվեցին Եվրոպայի տղամարդկանց 79-րդ եւ կանանց 13-րդ առաջնությունները:

Տղամարդկանց մրցումներին մասնակցում էին նաեւ Հայաստանի հավաքականի 7 անդամներ: Առավել հաջող էր մեր գերծանր քաշային Աշոտ Դանիելյանի ելույթը: Ամենահեղինակավոր քաշային կարգում հաղթանակի համար պայքարը հիմնականում ընթացավ երեւանցի հսկայի եւ հանրահայտ մարզիկ, գերմանացի Ռոնի Վայլերի միջեւ: Երկու ծանրորդներն էլ առաջին՝ պոկում վարժությունում բարձրացրին 205 կգ: Փոքր ոսկե մեդալը շնորհվեց գերմանացուն, որի անձնական քաշը պակաս էր, քան մրցակցինը: Հրում վարժությունում մեր մարզիկի առավելությունն ակնհայտ էր: Վայլերն այստեղ բարձրացրեց 250 կգ ծանրություն: Իսկ դրանից հետո Աշոտը հաղթահարեց 252,5 կիլոգրամանոց ծանրաձողը, իր համար հաղթանակ ապահովեց ու նույնիսկ հրաժարվեց երրորդ փորձից: Այսպիսով, երկամարտի 457,5 կգ արդյունքով նա գրավեց առաջին տեղը եւ արժանացավ Եվրոպայի չեմպիոնի կոչմանը: Վայլերը ետ մնաց 2,5 կգ-ով, իսկ երրորդ տեղը 445 կգ արդյունքով գրավեց Վիկտոր Շչերբատիխը (Լատվիա): 25-ամյա Աշոտ Դանիելյանը երկրորդ տարին անընդմեջ նվաճեց Հին Աշխարհի ամենաուժեղ մարդու կոչումը: Հիշեցնենք, որ առաջին անգամ աշխարհամասի չեմպիոն նա դարձել էր անցյալ տարի, Իսպանիայի Լա Կորունյա քաղաքում անցկացված առաջնությունում: Թերեւս, Դանիելյանը մեր գլխավոր հույսն է սեպտեմբերին կայանալիք օլիմպիական խաղերում: Սիդնեյի մրցահարթակում նրա հիմնական մրցակիցը կլինի մեծահամբավ Անդրեյ Չեմերկինը (Ռուսաստան), որն այս առաջնությունը բաց թողեց:

Բուլղարիայի մայրաքաղաքում Աշոտ Դանիելյանը վաստակեց 2 ոսկե (երկամարտում եւ հրում վարժությունում) ու 1 արծաթե (պոկում վարժությունում) մեդալներ: Հայաստանի հավաքականին մեկական բրոնզե պարգեւներ բերեցին Սուրեն Եղիազարյանը (69 կգ քաշային կարգ, Երեւան), Խաչատուր Քյափանակցյանը (77 կգ, Գյումրի) եւ Գագիկ Խաչատրյանը (85 կգ, Արմավիրի մարզ): Երեքն էլ 3-րդ տեղ գրավեցին պոկում վարժությունում:

Եվրոպայի տղամարդկանց առաջնության թիմային հաշվարկում Հայաստանի հավաքականը գրավեց պատվավոր 4-րդ տեղը: Առաջին երեք տեղերում են Բուլղարիայի, Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի թիմերը:

ԹԵՆԻՍ

Մրցանակը հանձնեց թագավորը

Բարսելոնի խոշոր մրցաշարը բավականին անսպասելի ավարտ ունեցավ: 19-ամյա ռուս մարզիկ Մարատ Սաֆինը, որը վերջին շրջանում շատ անհաջող մրցելույթներ էր ունենում, այս անգամ իրար ետեւից պարտության մատնեց մի շարք ուժեղ թենիսիստների, իսկ եզրափակիչում 6-3, 6-3, 6-4 հաշվով հաղթեց իսպանացի Խուան Կառլոս Ֆերերոյին եւ նվաճեց գլխավոր մրցանակը (Բարսելոնում մրցանակային հիմնադրամը 1 մլն դոլար էր): Սա ռուս թենիսիստի կարիերայի ընթացքում նրա երկրորդ հաղթանակն է ATP մրցաշարերում: Սաֆինն իր հաջողությունը բացատրում է նրանով, որ վերջերս սկսել է համագործակցել իր հայտնի հայրենակցի՝ մրցելույթներն ավարտած Անդրեյ Չեսնոկովի հետ: Նշենք, որ Սաֆինին մրցանակը հանձնեց Իսպանիայի թագավոր Խուան Կառլոսը:

Մրցաշարում հանդես էր գալիս նաեւ մեր Սարգիս Սարգսյանը: Առաջին շրջանում նա հաղթեց իսպանացի Ալբերտո Կոստային, բայց երկրորդում պարտություն կրեց մեկ այլ իսպանացուց՝ Ալեքս Կորետխայից:

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Հաղթեց Արսեն Ղազարյանը

Ավարտվեց բազմօրյա խճուղային հեծանվավազքի Հայաստանի առաջնությունը: Մրցումների 41 մասնակիցները 5 փուլերում համարյա 600 կմ տարածություն հաղթահարեցին: Հանրապետության ուժեղագույն մրցարշավորդի կոչումը հաստատեց Արսեն Ղազարյանը: Նա շատ վստահ հանդես եկավ եւ նվաճեց չեմպիոնի կոչումը: Ղազարյանի արդյունքն է 10 ժամ 29 րոպե 29 վայրկյան: Առաջնության երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան համապատասխանաբար Վազգեն Ղուլիջանյանը (10:32.02) եւ Հայկ Կարնեցյանը (10:51.59): Առաջիկայում մեր ուժեղագույն հեծանվորդներին պատասխանատու մրցումներ են սպասում: Արսեն Ղազարյանը հանդես կգա մայիսի 19–21-ը Մոսկվայում անցկացվելիք աշխարհի գավաթի խաղարկության փուլում: Հանրապետության վեց մարզիկներ՝ Արսեն Ղուլիջանյանը, Վահագն Կարապետյանը, Վիկտոր Ավետիսյանը, Մասիս Ապրեսյանը, Սամվել Հովհաննիսյանը եւ Արտյոմ Գալստյանը կմասնակցեն Իրանում կայանալիք բազմօրյա խճուղային հեծանվավազքին: Այս ավանդական մրցումները կանցկացվեն մայիսի 8–17-ը:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Լյուիսը պահպանեց չեմպիոնի կոչումը

Անգլիացի պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Լենոքս Լյուիսը պահպանեց աշխարհի ուժեղագույն բռնցքամարտիկի կոչումը: 33-ամյա Լյուիսը Նյու Յորքի հանրահայտ Մեդիսոն Սքվեր Գարդենի սրահում մրցեց մեկ այլ ծանրքաշային բռնցքամարտիկի՝ 27-ամյա ամերիկացի Մայքլ Գրանտի հետ: Վերջինս մինչ այդ պրոֆեսիոնալ ռինգում 31 հաղթանակ էր տարել (որոնցից 22-ը՝ նոկաուտով) եւ մրցամարտից առաջ հայտարարում էր, որ կհաղթի նաեւ Լյուիսին: Վերջինս, արժանին մատուցելով մրցակցին, նույնպես հանդես էր գալիս լավատեսական հայտարարություններով: Իհարկե, ամեն ինչ պետք է որոշվեր ռինգում: Եվ Լյուիսն ապացուցեց իր գերազանցությունը: Մրցամարտը շատ կարճ տեւեց, թեեւ նախատեսված էր 12 ռաունդ անցկացնել: Առաջին իսկ ռաունդում Գրանտը երկու անգամ հայտնվեց նոկդաունում, իսկ երկրորդում Լյուիսը նոկաուտի ենթարկեց մրցակցին:

Ավելացնենք նաեւ, որ այս մրցամարտի համար Լյուիսը 7,5 մլն դոլար ստացավ, իսկ Գրանտը՝ 3 անգամ պակաս:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

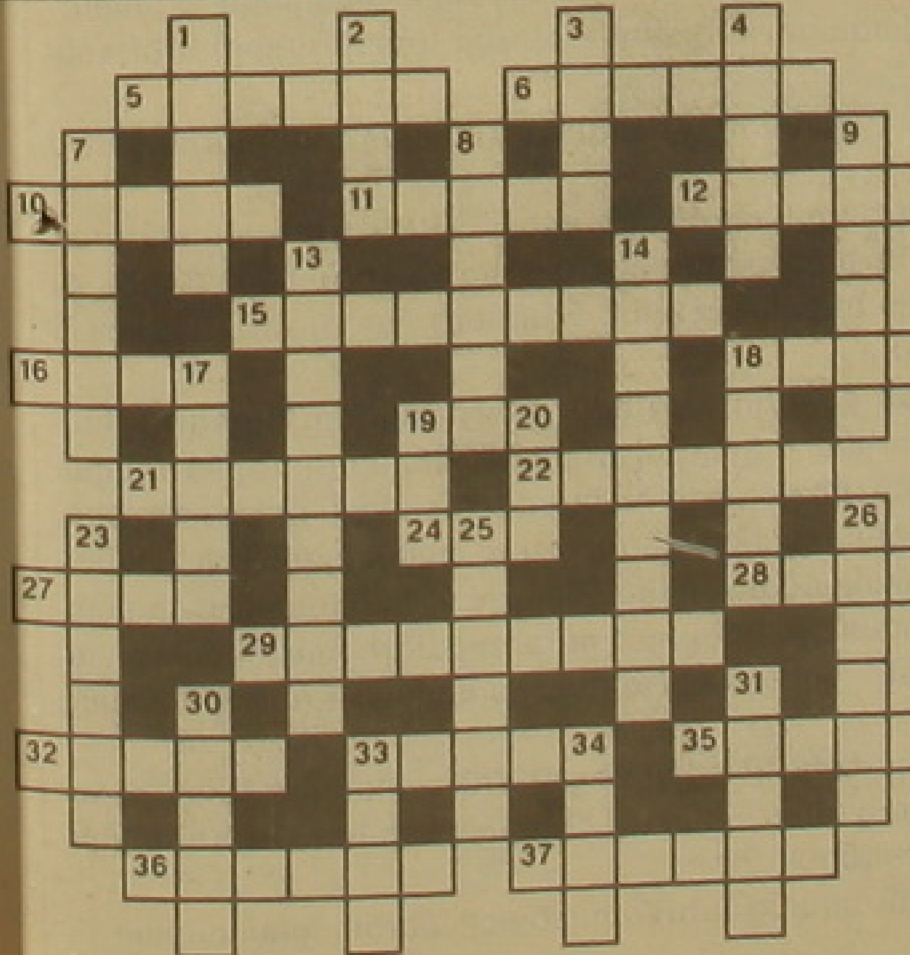

Ուղղահայաց

1. Բոլորովին չհերկված հող: 2. Եվրոպական պետության դրամ: 3. Լեռնանցք Արցախում: 4. Հայրենիք, ...: 7. Հայ գրականության մեջ ֆանտաստիկ ժանրի հիմնադիրը: 8. Կանոնավոր բազմանկյունու կենտրոնից նրա որեւէ կողմին իջեցված ուղղահայաց: 9. Աշխարհահռչակ բռնցքամարտիկ: 13. 350-ական թթ. վերջերին Արշակ Երկրորդի հիմնադրած քաղաքը: 14. Հայ վիրաբույժ: 17. Սենեգալի մայրաքաղաքը: 18. Լեռ Կոտայքի հրաբխային սարավանդի հյուսիսարեւելքում: 19. Առասպելական չար ոգի: 20. Բեմարվեստի տեսակ: 23. Ֆրանսիական հեծանվային թիմ: 25. Սեղանատամ: 26. Ժաննա դ'Արկի հայրենիքը: 30. «Թալեյրան» վեպի հեղինակը: 31. «Մանոն» օպերայի հեղինակը: 33. Գոյություն ունեցող, տվյալ պահին ներկա եղող: 34. Եվայի եւ Ադամի որդին:

Հորիզոնական

5. ԱՄՆ-ի տիեզերագնաց-օդաչու, «Ապոլոն-8» տիեզերանավի հրամանատարը: 6. Գր. Լուսավորչի հիմնած վանքը Արցախում: 10. Թուրքական լրագիր: 11. Կապտամոխրագույն մետաղ, արճիճ: 12. Լեռների մեջ նեղ անցք, կիրճ: 15. Հեծանվավազքի օլիմպիական չեմպիոն (ԱՄՆ): 16. Ֆրանսիական օրաթերթ: 18. Մետաղ ձուլելու քուրա: 19. Մթնոլորտում խտացած գոլորշի: 21. Բարձրոտնանիների կարգի ջրային թռչուն: 22. Ալյուրից պատրաստված սննդամթերք: 24. Այն, ինչ շատ կա Հայաստանում: 27. Հարագատ: 28. Թուլյանի զոհը: 29. «Աշնան արեւ» դրամայի հեղինակը: 32. Ինքնաթիռների վերանորոգման եւ պահելու տեղ: 33. Հոների արքան: 35. Ֆրանսիացի կին գրող: 36. Ռուսական դասական օպերայի հիմնադիրը: 37. «Նորմա» օպերայի հեղինակը:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Հորիզոնական

1. Ճապուհ: 5. Պիրոլ: 7. Կիվի: 8. Իվան: 9. Տարտու: 10. Պահածո: 13. Մագնատ: 17. Ինդիում: 18. Մոդեռն: 19. Ամալդի: 23. Նիկիտա: 25. Արիկա: 26. Գոյա: 27. Դոտի: 28. Հալվա: 29. Կոպրա:

Ուղղահայաց

1. Ճապիտո: 2. Պարերգ: 3. Հելիում: 4. Միդա: 6. Զանգ: 10. Պրիմա: 11. Հիդրա: 12. Ծնունդ: 14. Ասորի: 15. Նեռնի: 16. Տոննա: 20. Լեւոն: 21. Իսահակ: 22. Կիկլոպ: 23. Նաղարա: 24. Կատու:

3 մայիս

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.10 Հայորդաց տներ
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 «Համայնապատկեր»
11.00 Գ/ֆ «Նավապետ Ռոնը»
12.40 Բարիախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
16.00 Մուլտֆիլմեր «Խճանկար», «Քարի որդին եւ հսկան»
16.20 «Աստես» վիճակախաղ
17.00 Հայլուր
17.20 Պառնաս
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Հուսո աստղ»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
19.50 Ռուբիկոն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Ազգային ժողովի նիստում. հայտարարություններ, հարցեր կառավարությանը
(Արբանյակային հեռարձակմամբ
21.40 Գ/ֆ «Ամպրոպի արահետով»
23.10 Երաժշտական ֆիլմ «Շարական»
23.30 Փաստագրական ֆիլմ «Հրաշագործը Երեւանից»)
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Քոնան»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Մավիսակալյանի ծրագիրը «Հարցեր»
21.00 Աշխարհի հրաշալիքները. «Մոսկովյան Կրեմլ»
21.15 Օրը
22.25 «1-02»
22.30 «Առողջ լոտո»
23.35 «Շոկ»
23.50 Գ/ֆ «Մասնիկը»

10.30 Աստարեզ (կրկնություն)
19.05 Չոչիկ
19.30, 21.30, 00.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Գիտաստղ
20.30 Կամ կամ
21.10 Դիվանդադար
22.05 Գ/ֆ «Գետնուղի»
00.35 Ակնթարթ
00.40 Մութ սենյակ
1.00 Գ/ֆ «Մեծահասակ կանայք» (ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեսթի անհավանական արկածները»
16.40 Հրաշալի ընկերախումբ
17.00 Ձունգլիների կանչը
17.25 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.30 Դիմակներ շոու
20.05 Գ/ֆ «Նրանք մարտնչում էին հանուն հայրենիքի (1-ին մաս) (դերերում Վ. Տիխոնով, Ս. Բոնդարչուկ, Յու. Նիկուլին, 1975 թ.)
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Հոկեյ. աշխարհի առաջնություն. Շվեյցարիայի հավաքական-Ռուսաստանի հավաքական
00.50 Նորություններ
01.05 Գ/ֆ «Զմրուխտե զինվորը» (դերերում Է. Հարիս, Հ. Բերգեր, ԱՄՆ, 1985 թ.)

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20–10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
9.20 Հեռուստատեսային ՀՄՍ. հերթապահ բաժանմունք
10.40 «Արենա-սպորտ»
11.20 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հեռուստատեսային ՀՄՍ
13.25 Իմ XX դարը
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.30 «Կանանց քաղաք»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.50 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.45 Իմ ընտանիքը
17.40 Մուլտծրագիր
18.30 Աշտարակ
18.55 «Կլոր տարեթիվ», Նատալյա Բոնդարչուկ
19.25 Թատրոն+TV
20.25 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
21.45 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
22.45 Հոկեյի աշխարհի առաջնություն. Չեխիա-Կանադա
01.35 Ֆուտբոլ+TV Ալեքսանդր Վայնշտեյնի հետ
02.30 Հեռուստատեսային ՀՄՍ. հերթապահ բաժանմունք

GlaxoWellcome Armenia Representative Office

HIRING ANNOUNCEMENT

POSITION - MEDICAL REPRESENTATIVE

QUALIFICATION

- Strong interpersonal and communication skill.
- Organization talent and commercial feeling.
- Very good knowledge of English.
- Computer literate (PC).
- Communicate well with other doctors.
- International travel experience, working in experience is plus.

The candidate must have medical or public health degree and minimum 5 year of experience in the medical institutions.

Send to the attention of Dr. A. Khachatryan, Country Manager of **GlaxoWellcome** Armenia

The deadline for the submission of resume is May 9, 2000

ADDRESS:
GlaxoWellcome Armenia
7, Baghramyan Ave.,
Yerevan 375019 Armenia
Tel: +003742 569157
Fax: +003742 151415
E-mail: helen@arminco.com

ACBA
Հայգյուղփոխբանկ

ACBA բանկը հրավիրում է աշխատանքի

մինչեւ 26 տարեկան տղամարդկանց հետեւյալ պաշտոններում աշխատելու համար

Ծրագրավորողների

թեկնածուներին ներկայացվող պահանջները. աշխատանք MS ACCESS, VISUAL BASIC

միջավայրում, կրթությունը՝ բարձրագույն, անգլերենի իմացությունը ցանկալի է:

Օպերատորների

թեկնածուներին ներկայացվող պահանջները. կրթությունը՝ բարձրագույն տնտեսագիտական, անգլերենի գերազանց տիրապետում:

Վարկային գործակալ

Թեկնածուներին ներկայացվող պահանջները. կրթությունը՝ բարձրագույն տնտեսագիտական կամ բարձրագույն գյուղատնտեսական:

Ցանկացողները կարող են ներկայացնել ինքնակենսագրությունը մինչեւ մայիսի 15-ը, հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Բայրոնի 1

Հեռ.՝ 52-51-69

AED
Academy for Educational Development
USAID

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) եւ կրթական զարգացման ակադեմիան (AED)

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» գեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա **մայիսի 5-ին, ժամը 11:30-ին,** Թեքեյան կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ արժեթղթերի շուկայի տեսչության պետ

Տիգրան Կարապետյանը,

USAID/PriceWaterhouseCoopers-ի կապիտալի շուկայի զարգացման ծրագրի ղեկավար

Դոնալդ Հարթը

եւ USAID/PriceWaterhouseCoopers-ի կապիտալի շուկայի զարգացման ծրագրի ավագ իրավաբան

Դավիթ Սարգսյանը

Թեման՝ **«ՀՀ կապիտալի շուկայի զարգացման հեռանկարների վերլուծությունը»:**

ՀՈՒՋ

1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է մասնակցելու եվրոպայի երկրներում, ԱՄՆ-ում, Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին որպես կամավորական:
Դիմումներն ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝ Կորյունի 19ա, 7-րդ հարկ
Հեռ. 52 27 01, 52 27 72, 52 27 88

ՎԱՆԷՆՄԻԱ *ՍՊԸ ձեռնարկությունը*
հրավիրում է աշխատանքի
ՋՐԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

սպասարկման ոլորտում՝

Փրկարարներ՝ տղաներ եւ աղջիկներ

- Թեկնածուն պետք է կարողանա լողալ անդադար առնվազն 100 մ
- Պետք է լինի 18-30 տարեկան եւ կարողանա մարդկանց հետ լավ հաղորդակցվել:

Դիմելու վերջին ժամկետն է 4.05.2000 թ.

Դիմեք Պուշկինի 12 հասցեով: Աշխատանքային ժամերը՝ 10:00-18:00 Խնդրում ենք ներկայացնել ձեր ռեզյումեն (ձեր կրթության, աշխատանքային փորձի եւ հմտությունների հակիրճ նկարագրություն եւ մի լուսանկար), նշելով՝ որ աշխատանքային տեղի համար եք դիմում: Ավելի ուշ, ըստ ձեր նշած հեռախոսահամարի, դուք կհրավիրվեք լրացուցիչ հարցազրույցի, եթե ձեր տվյալները համապատասխանեն պահանջներին:

Ի ԼՈՒՐ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ

Մամուլի ազգային ակումբը «Տնտեսական ուղեծիր» ծրագրի շրջանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման հայ-ռուսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի անդամ, ԱԺ պատգամավոր Տարոն Սահակյանի հետ: Հանդիպումը կկայանա այսօր, մայիսի 3-ին, ժամը 11:00, «Հոլսթեն» սրճարանում (Փ. Բուզանդի 1/3):

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
հատուկ դասընթացների բաժին

«Արամ Խաչատրյան» լուսավորչամշակութային ասոցիացիայի վարչության անդամ, կոմպոզիտոր

Արսյոմ Խաչատրյանը

ներկայացնում է դասախոսություն հետեւյալ թեմայով՝

«Մտորումներ. Արամ Խաչատրյան»

Հինգշաբթի, մայիսի 4-ին, ժամը 18:00-ին

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում

Դասախոսությունը կընթանա հայերենով

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

UNITED METHODIST COMMITTEE ON RELIEF
UMCOR

ԱՄՔՈՐ կազմակերպությունը հայտարարում է տենդեր 60 տոննա պանիր գնելու համար

ԱՄՔՈՐ ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպությունը ցանկանում է գնել 60 տոննա տեղական արտադրության Լոռի պանիր մանկատների, տուն-ինտերնատների, օժանդակ դպրոցների եւ նմանատիպ հիմնարկությունների սոցիալապես անապահով սաներին անվճար բաշխելու նպատակով:

Հայտ կարող են ներկայացնել միայն այն ձեռներեցները, որոնց գործունեությունը պետականորեն գրանցված է եւ որոնք ունեն Լոռի պանիր արտադրելու արտոնագիր:

Առաջարկվող պանիրը պետք է ստուգվի եւ ըստ սանիտարահիգիենիկ ցուցանիշների համապատասխանի ՀՀ-ում գործող նորմերին: Պանիրը պետք է

բավարարի հետեւյալ որակական հատկանիշները՝ յուղայնությունը չոր նյութերում- ոչ պակաս, քան 50 տոկոս, աղի պարունակությունը- ոչ ավելի, քան 3,5 տոկոս, խոնավությունը- ոչ ավելի, քան 44 տոկոս, հասունացման շրջանը- առնվազն 2 ամիս:

Հայտում առաջարկվող պանրի նվազագույն քանակությունը (լոտի չափը) երեք տոննա է:

ԱՄՔՈՐ-ը պանիրը կգնի 5 ամսվա ընթացքում, հավասար քանակություններով 2000 թ. օգոստոսից մինչեւ դեկտեմբեր:

Շահագրգիռ ձեռներեցները կարող են հայտի ձեւ վերցնել ԱՄՔՈՐ-ի երեւանյան գրասենյակից (Կարապետ Ուլնեցու, նախկին Ջափարիձեի փողոց 16 տուն, հեռ.՝ 24-81-41 եւ 28-29-77): Հայտերը պետք է ներկայացվեն կնքված ծրարների մեջ ոչ ուշ, քան սույն թվականի մայիսի 18-ը, ժամը 17:00-ը:

Կքննարկվեն միայն ամբողջական տեղեկություններ պարունակող հայտերը: Հայտերը պետք է ընդգրկեն տեղեկություններ հետեւյալի մասին. ձեռնարկության անվանումը, տնօրենի անունը, լրիվ հասցեն, հեռախոսի համարը, պետական ռեգիստրի, ձեռնարկության սեփականության կարգավիճակին վերաբերվող վկայականների (սեփականաշնորհման վկայականի, վարձակալման պայմանագրի...), սննդամթերքի համապատասխանության եւ վերոհիշյալ պանիրն արտադրելու արտոնագրի պատճենները, առաջարկվող լոտերի քանակը եւ մեկ կիլոգրամի գինը հայկական դրամով՝ առանց ԱԱՀ-ի:

Առաջարկված հայտերը կքննարկվեն ԱՄՔՈՐ-ի կողմից 2000 թ. մայիսի 19-ին եւ առաջարկված պանրի որակը ստուգելուց հետո, տենդերի հաղթողների հետ ԱՄՔՈՐ-ը կկնքի պայմանագրեր մինչեւ 2000 թ. հունիսի 28-ը:

ԱՄՔՈՐ-ն իրավունք է վերապահում առանց որեւէ պատճառի մերժել ցանկացած եւ բոլոր հայտերը:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1251 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 2. 05. 2000 Գինը՝ 100 դրամ